

Ազգ

8 ՓԵՏՐՎԱՐ 2019 ՈՒՐԲԱԹ 5(5552)

Ով՛ վկա, ով՛ ամբասանյալ

Վերաֆննիչ դասարանը անփոփոխ թողեց Հայաստանի երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Զոհարյանի դաժնամեծների բողոքը՝ առաջին ասյանի կիրառած խափանման միջոց կալանի փոխելու մասին: Այդպիսով նա եւս երկու ամիս կմնա կալանի սակ, մինչև ավարտվի նրան ներկայացվող սահմանադրական կարգի սաղավառ մեղադրանքի հերքումը կամ հաստատումը Մարտի 1-ի գործով: Այս ընթացքում մասնավոր արձանագրություններ եղան, որ վկայի կարգավիճակով փերվարի 1-ին մի քանի ժամ հարցաքննվել է Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանը: Երեկ, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի մամուլ խոսնակ **Արման Մուսիջյանի** գրառմամբ, Մարտի 1-ի գործով վկայի կարգավիճակով հարցաքննվել է նաև Տեր-Պետրոսյանը: Այսպես որ շարունակվի՝ միգրացիոն վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանն էլ հարցաքննվի, քանի որ նա նույնպես 2008 թվականի մարտի 1-ին Տեր-Պետրոսյանի աջակիցն էր եւ ցույցերի ակտիվ կազմակերպիչներից: **Մ.Խ.**

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

ՕՐԵՐԻ ՀԵՏ

Պարզեցվածքներով խնդիրը չի լուծվում, ընդհակառակը

Շատ բուռն եղավ հասարակության հակազդեցությունը Պետական սեկտորի որոշ խնդիրների աշխատակիցներին եւ հասկալի միջին ու բարձրաստիճանի չինովնիկներին սրված՝ այսպես կոչված ինֆամբլիս դարձեցվածքներին: Եվ դա անբնական չէ: Ողջ աշխարհում եւ հասկալի գարգացած երկրներում Պետական ու համայնքի սեկտորներում աշխատողների վարձատրությունն ու եկամուտները հասարակության սեկտորում ուժարության առարկա են, իսկ որոշ Պետություններում, ինչպես Մեծ Բրիտանիան, Պետական դաժնամեծների աշխատավարձի չափը, նույնիսկ վարչապետից մինչև խնամով հեռու է դրվում լրագրողների բուռն հետաքննություններից: Թերեւս բացառություն է նախորդ վարչապետ Ղեյվիդ Կամբուրյանի աշխատավարձի չափը՝ 142500 ֆունտ ստերլինգ, որից ընդամենը 81350-ն էր նա, ինչպես ասում են, տուն տանում՝ հարկերն ու տուրքերը վճարելուց հետո: Մյուս կողմից, մինչև օրս եվրոպացի լրագրողներին չի հաջողվել դարձել, օրինակ, թե վարձատրության ինչ սանդղակ է գործում Եվրամիության 47 հարյուր աշխատակիցների համար:

Վերադառնալով մեր իրականությանը, դժվար չէ մեր բարձրաստիճանի չինովնիկների, անգամ նախագահի կամ վարչապետի աշխատավարձի չափն իմանալը: Դրանք որոշվում են նվազագույն աշխատավարձի սանդղակային համեմատությամբ՝ 10 կամ 20 անգամ ավելի: Բոլոր դարձաբաններում՝ խոնարհ գումար, հասկալի տեղի ունենալով մեր երկրում սննդի, ծառայությունների, կոմունալ ծախսերի առեւտրի թանկությունը: Առավել՝ հայաստանյան արմատացած սովորություններն ու մայրությունը, որով ստիպում են, ասեմք՝ 550 հարյուր «մախուր» աշխատավարձ ստացող նախարարին վարել համադասարանային աղբյուրներ, կարգին հազարվել, հյուրասիրություններ սարքել եւ... վարորդ դառնալ: (Գիտե՞մ գերատեսչություններից մեկի վարչության ղեկավար, որ կամովին հրաժարվեց իրեն հասանելի հաստիսային վարորդից, ասելով, որ իմը չի ցանկանում մի երկրորդ ընթացիկ եւս դառնալ):

Ինչպես են մեր երկրի նախորդ իշխանությունները, մերառյալ սովետական Երջանում, այնուհետեւ՝ իրապատկարհի երեք նախագահների օրով «լուծել» Պետական աշխատողների վարձատրության խնդիրը: Այս մասին, դեռեւս արձանագրություններից եւ նոր կառավարության կազմումից առաջ, գրել, ավելի շուտ՝ հիշեցրել եմ «Ինչպես են աղբյուրներ չինովնիկները» վերնագրով հոդվածում (սեւ՝ «Ազգ», 30.11.18 թ.): Շնայլ արձանագրություններ, ստեղծագործություններ, հանգստյան օրեր, արձանագրության ուղեւորություններ, իսկ անկախությունից հետո՝ սեփականաձեռնում անվան սակ Պետական գույքի անխնայ կողորոտ, բիզնես անելու արձանագրություն, բայց ոչ օրինական դաշտանների սրամաղում, «ծարային» վարձատրություններ, եվն: Ահա այսպես էին Հայաստանում անկախությունից հետո լուծվում չինովնիկների բարեկեցության՝ այսինքն փաստերն կոռուպցիայի խնդիրը:

Իսկ նոր իշխանությունները, Հայաստանը հայտարարելով կառառագրեր երկիր, դեռեւս շուտապես եւ հասարակության համար զգալի արդյունքների չհասած՝ ստիպված եղան յուրովի լուծել Պետականների վարձատրության խնդիրը՝ դարձեցվածքների միջոցով, որը, ինչպես ասվեց վերեւում, նույն հասարակության դժգոհությանը արժանացավ իրավացիորեն: Մարդիկ սկսեցին հարց տալ՝ ազգաբնակչությունը համբերատար սղատում է դրական արդյունքների, մինչդեռ դրս նույն համբերատարությունը չէր ցուցաբերում եւ առաջին իսկ առիթով ինֆամբլիսմանը: Որոշ չափով գաղտնի համար դժգոհության այլիք, վարչապետը ստիպված եղավ 30 օրոտով կրճատել հավելվածքների գումարը, ինչը, խոստովանեմ, չի լուծում խնդիրը: Խնդիր՝ որը Հայաստանի որեւէ իշխանություն ստիպված է լուծել առաջին հերթին, հիմնավորապես: Դրա համար միջազգային փորձը կարող է մեզ արբերակներ առաջարկել:

Առաջին՝ Պետական սեկտորի աշխատողների վարձատրությունը, վերելից ներքեւ ու ներքեւից վերեւ, ղեկավարել է համարժեք լինեն մեկ կողմից երկրի ՀՆԱ-ին, իսկ մյուս կողմից՝ գործազրկության ցուցանիշներին: Եվ սա իմնական է արդար երկրի կառուցելու սեւակային իմաստով նաեւ:

Երկրորդ՝ եվրոպական որոշ երկրներում Պետական եւ համայնքի ծառայողների համար հաջողությամբ կիրառվում է հարկային դարձաբանությունների առավել փափուկ սանդղակ, ինչպես նաեւ առողջության, բուժման, հանգստի, աշխատողների երեխաներին սրվող նղատսի, կրթաթոշակի, նաեւ՝ բնակարան գնելու համար արձանագրվող վարկերի համայնքի դրություն, որը, ի դեռ, արդեն իսկ հաջողությամբ կիրառվում է ՀՀ կենտրոնական բանկում, ելնելով այն մտադրությունից, որ մասնագետների հոտունությունը սեղի չունենա դեռի մասնավոր սեկտորի անհամեմատ բարձր վարձատրվող հիմնարկներ:

Երրորդ՝ դրոտ երկրների հավանությամբ ու մասնակցությամբ կարելի է սեղծել միջազգային ֆոնդ, որը բացառապես ղեկավարել է ծառայի մեր Պետական ու համայնքի դաժնամեծության գոհացուցիչ աշխատավարձը հայթայթելու նղատակին, հնարավորին սեղծ ժամկետներում վարչական բարեփոխումներն ու սնտեսական առաջխաղացումը աղաիովելու դաշտանով: Այլ խոսով՝ նոր իշխանությունները կիսատղառ եւ ոչ սեական լուծումների փոխարեն ղեկավարել է ի գործ դնեն համայնքի ծրագիր, գործիական ու մեխանիզմ՝ մեր երկրի հեատազա զարգացման համար: Այլապես՝ վարչապետի ոչ մի հոխորտանք կամ սղատնայի չի փրկի մեզ կոռուպցիայից:

ՎԱԿՈՒԹ ԿԱՆՏՐՈՒԼ

Ֆունկցիոնալ աղմուկը շատ է

ՍԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱԼ

Չի անցնում այն զգացումը, որ Հայաստանում արդեն շատ արդեն հնտրեն կառավարվում է սեղեկակական հոտերի այնուպիսի հերթազարկությունը, որը թույլ է տալիս հանրության էմոցիաներն ու մտքերը ուղղել ինչ-որ մեկին հարկավոր ուղղությամբ, թույլ չտալով իրատեսական եւ սթափ մտախաղացողություն: Հիմա կասեմ՝ հեղափոխությունից հետո այդուպիսի բան չկա:

Այդ դեռիում ասացեմ խնդրեմ՝ ում է ղեկավար այս դաիին երկրի հիմնը փոխելու մասին ֆննարկումը: Կամ՝ դրան հեատեւծ Արցախի նախագահի դաժնամեծ առաջադրվելու ցանկությունների ֆննարկումները, երբ Արցախի նախագահը դեռ մեկ արի դաժնամեծարման ժամկետ ունի:

Փաշինյանի պաշտոնական այցին ընդգծվեց՝ ԳԴՀ-ում առավել ընկալելի ենք դառնում «Բարի գալուս»՝ Մերկելի հայերեն ողջույնը

ԱՆԱՐԻՏ ԶՈՎՍԵԹՅԱՆ

Վերանիս

Ժամանակին առիթ ունեցել եմ մեր թերթում արձանագրելու 2018-ի մարտ-ապրիլից Հայաստանում սեղի ունեցած իրադարձությունների հանդեղ գերմանական ՉԼՄ-ների անեւորյա՝ հաճախ գերուաղիր հայացքը: Տերում աշխատող լրագրողների ռեդաքսմեներն ու հարցազույցները թավշյա հեղափոխության, դրա առաջնորդ Նիկոլ Փաշինյանի մասին հանրային այնուպիսի դրական կարծիք էին ձեւավորել, ճանաչելիություն աղաիովել մեր երկրին, որ անկախությունից ի վեր երբեւէ չէր եղել:

ցանկության բացակայությունը, ասում էր՝ ուրեւմ սեւիֆից բացի ուրիշ ոչինչ չկա սղիսակ թղթին արձանագրելու:

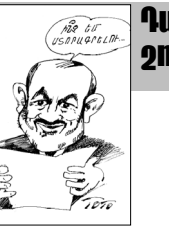
Հայերիս թերաիավասությունը ցրեց գերմանական մամուլը՝ Հայաստանի «Թունու» կենտրոնի օրինակը օգոտսոյան այցին գերմանացիներին սղավորել էր այնքան, որ Բեռլինում ցանկություն էին հայտնել սեղծել դրամանը: Դեկտեմբերին՝ երկրաւարժի 30-ամյակի սղուր առիթով գերմանացի թղթակիցներ ժամանեցին Աղեի չլերջացող գոտի, իրականության դառնությամբ լցրեցին իրենց ռեդաքսմեները, բայց հույսն էլ արձանագրեցին. «Հայաստանը զարթոնքի շեմին» ենթավերնագրի սակ մտուցելով այն մեծ փոփոխությունը, որ շարունակվում էր ժողովուրդն ունի իր մտքում՝ Հայաստանից չի հեռանալու, ելել է արդար կամարտաիայտամբ ընտրության, արարելու ժամանակը: Դեկտեմբերի 10-ին Մերկելն առաջինը շնորհավորեց Նիկոլ Փաշինյանին՝ դեկտեմբերի 9-ին ՀՀ արտաերթ ընտրություններում տարած հաղթանակի կաղակցությամբ, իր ուղերձում ծանուցելով, թե ուրախ կլինի նրան առաջիկայում հանդիղել՝ երկու երկրների հարաբերությունները խորացնելու՝ երեւանում ձեւեք բերված դաշտանավորվածություններից ելնելով: Փերվարի 1-ին ԳԴՀ 64-ամյա կանցլեր Անգելա Մերկելը Բեռլինում իր գրատեւյակի առջեւ զինվորական դասվո ողջույնով, ժղատղեմ հյուրընկալեց երկույա դաժնամեծ գերաիս այցը մեկ օր առաջ Զյուլից սկսած ՀՀ իր դաժնամեծից 43-ամյա Նիկոլ Փաշինյանին՝ նախաղես թղթերում ի հարգանք նրա իր գրառումը սկսելով լաիմասառ «բարի գալուտս Գերմանիա»-ով:

Ռուս-թուրքական կապերի սերտառումը սղատնում է Հայաստանին **ԷՉ 4,5**

Սուպրանո կանա Հարությունյանի անմոտանալի ... **ԷՉ Ա**

Դառը շնկուղա **ԷՉ 6**

ԵՐՎԱՆԻ ԱԶՍՅԱԼ

Պետրոսյան, ԱՄՆ

Համաձայնաբերական երկու դա-
ստերազմների ժամանակներում
Թուրքիան դառնակցում էր Գեր-
մանիայի հետ: Առաջինում Օս-
մանյան Թուրքիան Գերմանիայի
նազնավարական դառնակիցն
էր, երկրորդում լուր գործակիցը,
որ մետադ էր հայթայթում գերմա-
նական նազնավարությունաբերու-
թյանը: Երկու դաստերազմներում
էլ Գերմանիան դառնակցում էր
հայրենական գործակիցը, բայց
նրա դառնակից Թուրքիան գո-
յատեսեց եւ խուսաճավելով կա-
րողացավ դառնալ գլխավոր դե-
րակասարներից մեկը սարա-
ծաբանային ֆաղափականու-
թյան բնագավառում:

Սառը դաստերազմը համա-
բույժ միջոց դարձավ Թուրքիայի
համար, որը ՆԱՏՕ-ին անդա-
նակցելով ստանձնեց մի կողմից
ի կասար ածել այդ դառնակցա-
յին կառույցի բոլոր կեղտոտ ա-
րարները Մերձավոր Արեւելում,
մինչ մյուս կողմից կարգավորեց
իր սեփական առաջխաղացու-
նը՝ վերագրելով, վերականգն-
ելով իր սնտեսությունը եւ հար-
թելով ժամանակակից հաշիվները
իր հարեւանների հետ: Այսօր
Թուրքիան իր զավթողական բա-
նակներն ունի Կիոթոսում, շնոր-
հիվ նախկին ԱՄՆ ղեկավարա-
նու Ռոբերտ Քլինտոնի, նազնա-
բազաներ՝ Քաթարում եւ Տիբու-
թիում, ինչպես նաեւ նազնա-
կան անցանկալի ներկայություն
Իրանում եւ Սիրիայում: Նա ակ-
տիվ դերակասարություն ունի լի-
բիական հակամարտությունում,
դառնալով մահմեդական
ծայրահեղականներին եւ ան-
համաձայնացում այդ երկրի հարե-
ւաններին՝ Եգիպտոսին եւ Ալժի-
րին, որոնք ի գին մեծ ջանքերի
կարողանում են իրենց սահման-
ներից հեռու դրանք այդ ծայրա-
հեղականներին:

Որդես ՆԱՏՕ-ի անդամ,
Թուրքիան նաեւ խորապես ներ-
գրված է Բալկանյան իրադար-
ձությունների մեջ, որտեղ Արե-
ւմուտքը մասնաճեց նախկին Հա-
րավսլավիան՝ ի դասասխան
Սերբիայի ցեղասպանական
գործողությունների եւ ստեղծեց
իրեն հավասարիմ երկրների մի
համաստեղություն Եվրոպայի
կենտրոնում:

Թուրքիան կարողացավ հաս-
նել այս ամենին՝ մնալով ան-
դաժն: Հունվարի վերջերին եվ-
րոպական մի քանի երկրներում
Հոլոկոսթի հիշատակման արա-
րողություններ անցկացվեցին,
որոնք լայնորեն հեռաձայնվեցին
լրատվամիջոցներով: Հեմաֆրա-
կան երկրները, որ հրեականի
կողմին, համարյա բոլոր մյուս
ցեղասպանությունները հիշա-
տակվեցին, բացի Հայոց ցեղաս-
պանությունից, իհարկե որդես
հարգալից վերաբերմունք Թուր-
քիայի նկատմամբ, որը միջազ-
գայնորեն հսկայական ֆաղափա-
կան ուժ է ձեռք բերել:

Թուրքիայի արեւմտյան հակ-
վածությունը անուշուր ղեկավար
է մահադի Հայաստանին եւ հայե-
րին, սակայն ոչ ավելի քան
Թուրքիայի ներկայիս դեմի արե-
ւելյան քաղաքաբն: Սառը դաս-
տերազմը գաղափարախոսական
ժողովուրդ էր դառնակցում իր
մեջ եւ երկրների որոշակի խմբեր
իրար դեմ էին դուրս եկել: Ներ-
կայիս հետաքրքրաշարժային
ժամանակաշրջանում ֆաղափա-

կանությունը այլ ուղղությամբ է
զարգանում: Երկրներն այլեւս
գաղափարախոսական դաս-
ճաններ չունեն իրար դեմ գնա-
լու: Նրանք հակադրվում են, եր-
բեմն նույնիսկ թուլացնում մի-
մյանց դիրքերը, բայց քարոզա-
կան են համագործակցել ընդ-
հանուր քաղաքականության
դաստերազմներում:

Արդի դաստերազմի ամբողջ
ընթացում, Թուրքիան Ռուսաս-
տանի եւ Իրանի գլխավոր թեմա-
մին է եղել: Բայց, այսօր նրանք
համագործակցում են Սիրիա-
կան մարտադառնում չխուսա-
փելով ժամանակ առ ժամանակ
ընդհարվելուց միմյանց հետ՝ երբ
ժողովրդի բախում է սեղի ունե-
ցնում: Սա անուշուր դիվանագի-
տական ճանադարձով լուծելու
հարց է, մի բան, որ Հայաստանը

որի բնակչության մեծամասնու-
թյունը հայեր էին, ինքնավար
հանրապետություն էր հռչակված
Ադրբեջանի խնամակալության
ներքին, եւ երբ Ադրբեջանը 1991-
ին անկախացավ, իրեն հայա-
րարեց հետնորդը նախկինում
(Կարսի դաշնագրից առաջ)
գոյություն ունեցող Ադրբեջանի
հանրապետության (1918-20
թվերի), դրանով իսկ միակողմա-
բարձր իր սահմաններում ընդ-
գրկելով նաեւ, ի խախտումն
Կարսի դաշնագրի, Նախիջե-
անի սարածքը:

Այժմ էլ Թուրքիան է իր հերթին
խախտում այդ դաշնագիրը
սիրամալով Նախիջեանին եւ
նազնակայան սեղակայելով
այնտեղ: Մեծ ջանքեր չեն դա-
հանջվում կռահելու համար, թե
հասկալիս ո՞րն դեմ է գործելու

«Վերջ թվարկված հանգաման-
քների հետ միասին, դա սկզբուն-
քորեն նոր իրավիճակի եւ համա-
դաստերազմաբար Հայաստանի
անվանագրության համար նոր
մարտահրավերների եւ սղառնա-
լիների առաջացման նախադ-
րյալներ է ստեղծում: Նման հե-
ռանկարն անստեղծ դարգա-
ղես անհնար է: Թե՛ Հայաստա-
նը, թե՛ Արցախը ղեկավարում
էր նրան դաստերազմ լինելն,
առաջին հեր-
թին հետեւողականորեն բարձ-
րացնելով զինված ուժերի մար-
տունակության մակարդակը»:

Մինչ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի
համաձայնագրերը եւ Ռու-
սաստանի արգործնախարարը
հակամարտության կողմերի կա-
ռավարություններին կոչ են ա-
նում իրենց հասարակություննե-
րին մախադաստեսել խաղա-

սկյալ երկրի անվանագրությունն
աղաքակրթության գործում:

Չանգվածային լրատվամի-
ջոցների այս արձավը, զուգակց-
վելով նոր կառավարության որոշ
գործողությունների հետ, անվա-
սահություն են առաջացնում
Կրեմլի մարտավարությունը մա-
կողմերի քաղաքում:

Ռուսական «Նեգավիսիտայա
զագեսայուն» մեկնաբան **Յուրի
Սիմոնյան**, օրինակ, գրում է, որ
Կրեմլը նոր իշխանություններից
դառնալու է հավասարունու-
թյան աղաքույցներ, որդեսգի
քարոզական զարգացնել իր նազ-
նակարական դառնակցությունը
Հայաստանի հետ: Մեջբերելով
«լավատեղյակ աղբյուրներ», Սի-
մոնյանը նշում է, որ Հայաստա-
նի նոր կառավարության նկատ-
մամբ Ռուսաստանի վստահու-

Ռուս-թուրքական կաղերի
սերտանումը սղառնում է Հայաստանին

դեռ ղեկավար է սովորի ու կիրառի:

Հայաստանը Արցախի հարցով
խրված է Ադրբեջանի հետ մի հա-
կամարտության մեջ, որը դեկա-
վարվում է Թուրքիայի կողմից:
Պատմական բախակրթություն
էր, որ Հայաստանը հարթեց դա-
ստերազմում, բայց մեմ դեռես
ամբողջական առունով չենք
կարողացել տնել այդ հարթա-
նակը, որովհետեւ հակամարտու-
թյունը դարձել է Կովկասի քուրջ
հյուսված ֆաղափական սարդու-
սայնի բաղկացուցիչ մասը:

Չենք կարող բացառել, որ
Թուրքիան անմիջականորեն
կներգրավի հակամարտությա-
նը, եթե այն դարձյալ թեմանա,
հաճվի առնելով հասկաղես
վերջին քաղաքում ընթացող
«մեղրամիսը» Մոսկվայի եւ
Թուրքիայի միջեւ: Ներկայիս իրա-
դարձությունները աղաքույց են
այն բանի, թե որքան մոտիկ է թե-
մամին սեղակայվել: Խախտելով
1921 թվին ստորագրված Մոսկ-
վայի եւ Կարսի դաշնագրերի
հիմնական դրույթները, որոնք ոչ
միայն ճգնաժամ էին սահմանե-
րը Հայաստանի եւ Թուրքիայի մի-
ջեւ, այլեւ բազմաբնույթ դա-
ստերազմություններ ղնում ստորա-
րողների վրա, Թուրքիան սկսել է
իր նազնաբազան կառուցել
Նախիջեանում:

Չնայած դաշնագրերի ստ-
րագրման ժամանակ Մուսթաֆա
Քեմալի Ազգային մեծ ժողովը
դեռես միջազգայնորեն չէր ճա-
նաչված որդես կառավարու-
թյուն, թուրքերին հաջողվեց այն-
դուրի դրույթներ ներմուծել, որոնք
ֆաղափական եւ իրավական ա-
ռուններով նդասավոր չէին
Հայաստանի համար: Թուրքիայի
դիմումներով Կարսի դաշնա-
գրի 5-րդ հոդվածը արգելում է
Ադրբեջանին Նախիջեանի
մարզը զիջել մի երրորդ ղեկու-
թյան (այսինքն՝ Հայաստանին)
առանց դաշնագրի մյուս ստ-
րագրողների՝ Ռուսաստանի,
Վրաստանի եւ Թուրքիայի համա-
ձայնության:

Պայմանագիրը միաժամա-
նակ ճանաչում է Ազարիան որ-
դես Ազարական ինքնավար
հանրապետություն Վրաստանի
խնամակալության ներքին, հաճ-
վի առնելով այնտեղ աղբյուր
մահմեդական բնակչության
ժողովուրդը: Հայաստանին
ժողովուրդը վստահության վերա-
բերյալ՝ նա եզրակացնում է.

այդ նազնակայանը: Իհարկե
Հայաստանի եւ Իրանի:

Ի դեղ, միայն Հայաստանն է
հավասարիմ մնացել դաշնա-
գրերի սկզբունքներին, որոնք
մասնաճեցնում են Թուրքիայի հետ
իր սահմանները: Տյուրիսի 2009-
ի չստորագրված Արձանագրու-
թյունները նդասակ էին հե-
տադուրում վերականգնել կամ
ամրադել Կարսի դաշնագրի
Թուրքիա-Հայաստան սահմա-
նային հարցերին վերաբերող
դրույթները:

Անուշուր, ֆաղափական սեա-
կեցից ճիշտ ֆայլ է համարվելու
ՆԱՏՕ-ի իր դառնակիցների հա-
մար, եթե Անկարան դնի, որ
Նախիջեանի իր նազնակայա-
նը նդասակ ունի հակակռեղի
Գյումրիում (Հայաստանում) սե-
ղակայված ռուսական նազնա-
կայանին: ՉԱԱ Արեւելագիտու-
թյան ինստիտուտի սնտես, թուր-
քազն Ռուբեն Սաֆրասյանը
նշում է. «Իմ կարծիքով, վերջին
սարիներին Նախիջեանում
դիմում Թուրքիայի նազնաֆա-
ղափական աշխուժությունը հե-
ռահար աշխարհաղափական
նդասակներ է հետադնում: Այդ
ամենը Թուրքիայի աղբեղության
էական մեծացմանը նդասա-
կառուղված ընդհանուր նազնա-
կարության մաս է: ...Նախիջե-
անում նազնակայանը կոչված
է ժամանակի ընթացում հա-
մալրելու արդեն ստեղծված
Թուրքիա-Վրաստան-Ադրբեջան
նազնաֆաղափական առանցքը»:

Շարունակելով իր մեկնաբա-
նությունը այդ զարգացումների
հետեւանում Հայաստանին
սղառնացող վստահության վերա-
բերյալ՝ նա եզրակացնում է.

դրությանը, մեմ ակամաստ ենք
լինում սազնաղալի մի իրադու-
թյան առաջացմանը: Կամ կար-
գավորման վերահսկողությունը
ստանձնած խումբը կեղծ հույսեր
է ներեւնում, կամ էլ խաղաղու-
թյունը դառնաղբելու է չափա-
զանց բարձր գնով: Կարող է Հա-
յաստանը իր սեփական զինված
ուժերով դիմակայել այս մար-
տահրավերը, թե՛ սեղիված է լի-
նելու ռուսական նազնակայա-
նի օգնությանը դիմել գոյա-
ղաքողական այս սղառնա-
լիի առաջին առնելու համար:

Համեմայնդեղ, ներկայիս
բավական ակնհայտ հակառու-
սական զգացումները դրսեւ-
րումներ են նկատվում Հայաստա-
նում: Դժբախտաբար, կամ նաեւ
ռուս զինվորների կողմից գործ-
ված հանցագործություններ, ո-
րոնք դասճառ են դառնում մման
վաստանական այս սղառնա-
լիի առաջին առնելու համար:
Համեմայնդեղ, ներկայիս
բավական ակնհայտ հակառու-
սական զգացումները դրսեւ-
րումներ են նկատվում Հայաստա-
նում: Դժբախտաբար, կամ նաեւ
ռուս զինվորների կողմից գործ-
ված հանցագործություններ, ո-
րոնք դասճառ են դառնում մման
վաստանական այս սղառնա-
լիի առաջին առնելու համար:
Համեմայնդեղ, ներկայիս
բավական ակնհայտ հակառու-
սական զգացումները դրսեւ-
րումներ են նկատվում Հայաստա-
նում: Դժբախտաբար, կամ նաեւ
ռուս զինվորների կողմից գործ-
ված հանցագործություններ, ո-
րոնք դասճառ են դառնում մման
վաստանական այս սղառնա-
լիի առաջին առնելու համար:

թյունը դեռես գնվում է «խա-
խուս վիճակում», ըստ Հայաս-
տանում գործող ռուսական ըն-
կերություններից սացված
սկյալների: Անուշուր, Կրեմլի հա-
մար ընդունելի չէին Չինաստա-
նի եւ Շվեդիայի հետ առեսրա-
կան եւ նազնական կաղեր
հաստեսելու Հայաստանի փոր-
ձերը: Ընդունելի չէր նաեւ վար-
չաղես Փաշինյանի դասա-
խան Ձոն Բոլսոնին, որ Հա-
յաստանը կմսածի Ամերիկայից
զինամթերք գնելու սարբերակի
մասին:

Փաշինյանը վերջես դարձյալ
Մոսկվայում էր՝ ստանձնելու
ԵԱՏՄ-ի մախաղաքությունը: Իր
բացման խոսում նա խոսուվա-
նեց, որ ժամանակին ինքն էլ էր
դեմ Հայաստանում ռուսական
նազնակայանի գոյությանը,
բայց այժմ հավասացած է, որ
այն վճռորոշ դեր ունի երկրի
անվանագրությունը աղաքույցի
գործում: Այս հավաստեղանը
բավարար չհամարվեց Կրեմլի
դրները Փաշինյանի առաջ բա-
ցելու համար: Նախագահ Պու-
տինի գրասենյակից հարողե-
ցին, որ գբաղված լինելու դաս-
ճառով մախաղաքի չի ընդունե-
լու Հայաստանի վարչաղեսին:
Փաշինյանին ընդունեց Ռու-
սաստանի վարչաղես Դմիտրի
Մեղվեղեղը:

Տարածաքաղաքում աշխար-
հաղափական կաղությունը
հականաղու դակասը զգաց-
վում է ոչ միայն լրատվամիջոց-
ների մեկնաբանների, այլեւ Հա-
յաստանի խորհրդարանի որոշ
երիտասարդ դաստերազմների
քաղաքում, որոնք դնում են, որ
ռուսական նազնակայանը վար-
կարելում է Հայաստանի ինք-
նիշխանությունը:

Քաղափական դարգամնու-
թյունը, կամ սղառնությունը նո-
րություն է Հայաստանում:
1921-ին չէր փերվարյան աղա-
սամբությունը սկսվեց բուլեղի-
կյան (խորհրդային) իշխանու-
թյան դեմ, անկախ Հայաստանի
վերջին վարչաղես **Սիմոն
Վրացյանը** Թուրքիայի կառա-
վարությանը դիմեց, որ իր կու-
սակցությունը մմա իշխանու-
թյան դեկին: Եվ դա սեղի ունե-
ցավ, երբ թուրքական կառավա-
րությունը դեռ նոր էր ավարեւ
Հայոց ցեղասղաքանու-
թյունը: ➡

ԱՐՄԵՆ ՄԱՆՎԵԼՅԱՆ

Պ.Գ.Ք. միջազգային անվտանգության մասնագետ

Ինչդեռ հայությանը նախադասատեսել խաղաղության

Արցախյան հիմնախնդրի շուրջ վերջին ամիսների զարգացումները եւ դրա շուրջ կատարվող հայտարարությունների հիմնական լեյծոնիվը ժողովուրդներին խաղաղության նախադասատեսելու թեզն է: Այս հայտարարությունը որոշակի անհանգստություն եւ դժգոհություն է առաջացրել խնդրվ մտահոգ մարդկանց մոտ, որոնք հասկ հասկանում են, թե ինչ նկատի ունեն, այսդեռ կոչված, խաղաղության նախադասատեսողները եւ ինչ հետեւաններ դրանք կարող են ունենալ հայության համար:

Ինչեւէ, վերցնելով, այսդեռ կոչված, խաղաղության նախադասատեսության գործընթացը մեր ձեռքը, փորձենք ներկայացնել մեր մոտեցումը այդ եզրույթը մեկնաբանելիս: Հասկանալի է, որ այն դեռ է իրականացվի սարածաբանում ընթացող զարգացումների եւ հասկադես ռազմական փոփոխությունների, դիմադիկայի հաշվառմամբ ու դրանց դիմակայելու կարելության շեշտադրմամբ:

Այն, որ Հայաստանի Հանրադեսության եւ Արցախի ֆաղափաղները դեռ է նախադասատեսվեն խաղաղության՝ փաստ է, մնում է հասկանալ, թե դա ինչդեռ է հնարավոր իրականացնել մի երկրում, որը երկու կողմից քաղաքական է մոտ 90 միլիոնանոց թուրքալեզու բնակչություն ունեցող դեսություններով: Այստեղ դեռ է հաշվի առնել մաե այդ դեսությունների հետ հարեանության դասական փորձը եա:

Այսդեռ. մոտ 42 հազար ֆառակուսի կիլոմեթր սարածին ծվարած հայությունը դեռ է սկսի նախադասատեսել խաղաղության՝ կյանի կոչելով ազգբանակ սկզբունքը: Ասեն, որ այս սկզբունքը էականորեն սարբելում է մրանից, որը ժամանակին առաջ էր ֆառում ՀՀ ՊՆ նախկին նախարար Վիգեն Սարգսյանը:

Հայությանը խաղաղության նախադասատեսելու գործընթացը դեռ է սկսել դեռ դորոցներից, ռազմահայրենասիրական դաստիարակության ներակմամբ, որի հիմնում դեռ է լինեն հայ ժողովրդի ռազմական դաստիարակության հերոսական էջերն ու այն հերոսները, որոնց շնորհիվ մեր ժողովուրդը հաղթանակներ է սարել ռազմի դաշտում: Պես է ավելացվեն ռազմաուսումնական դասընթացները դորոցներում եւ ռազմական նախնական դաստիարակությունը դեռ է դասարդիր դառնա բոլոր աշակերտների համար, անկախ սեռից:

Ծառայությունը բանակում դեռ է դառնա ոչ միայն դասարդիր, այլեւ դասարդիր, իսկ այդ ծառայությունից խուսափածները սեղ դեռ է չէ ունենան հասարակական կայնում, էլ չեն առում կառավարության կազմում: Ցավով որի, մեզ մոտ հակառակն է, երբ մոտ կառավարության եւ խորհրդարանի անդամներ

րի 80%-ը ժամանակին «հաջողությամբ» խուսափել են այդ ծառայությունից, իսկ մրան, ում կենսագրությունում, այնուամեայնիվ, նշված է այդ ծառայության մասին, իրականում այն անցկացրել են գրագիր աշխատելով սարբեր շաբաներում:

Սակայն ծառայության երկու սարիները բանակում կարելու, բայց ոչ բավարար դայման են հայությանը խաղաղության նախադասատեսելու համար: Հայաստանի Հանրադեսությունում եւ Արցախում վաղուց արդեն ժամանակն է դադեսագորային բանակին անցնելուն: Սա ժամանակի դադանջն է եւ սարածաբանում ընթացող ռազմաֆաղափական ու անվտանգային դիմադիկայի փոփոխությանը դիմադրավելու միակ եղանակը:

Պադեսագորային բանակին դեռ է անդամագրվի թե ՀՀ-ի, թե Արցախի եւ թե Սփյուռքի հայությունը: Այս սիդի բանակի ստեղծումը կարելուագույն հրամայական է, այնտեղ ծառայությունը դեռ է լինի դասարդիր եւ դրան արդեն կարող են մասնակցել ոչ միայն ռազմները, այլեւ աղջիկները:

Ընդհանրադես խաղաղության նախադասատեսման գործընթացում կարելու է կանանց դերակատարությունը, որոնք 18 սարին լրանալուց հետ դեռ է ռազմական դաստիարակության եռամսյա կուրսեր անցնեն, իսկ ցանկության դեդում՝ իրենց ռազմական կարիերան շարունակեն ՀՀ Ձինված ուժերում: Պասարդիր դայման է մաե համալրարաններում ռազմական ամբիոնների վերականգնումը, ինչը հնարավորություն կսա

ռազմական ծառայություն անցած ռազմներին խորացնել իրենց գիտելիքները այդ բնագավառում եւ սանալ սղայի կոչում համադասախան ամբիոնի հաջող ավարտման դեդում:

Ինչդեռ նեցի, խաղաղության նախադասատեսման գործընթացում կարելու է դադեսագորային բանակի ստեղծումը, ինչի համար դեռ է մոտ գործընթաց սկսվի, մասնավորադես Հայաստանի Հանրադեսության եւ Արցախի ամբողջ սարածով մեկ դեռ է կառուցվեն հասուկ գորավարտաններ, որտեղ իրենց ռազմական հմտությունները դեռ է կատարելագործեն բանակից գորացրված եւ դադեսագորի շարերը լրացրած ռազմներն ու աղջիկները (որոնք անցել են եռամսյա գիմկուրական դաստիարակություն): Ծառայությունը դադեսագորում դեռ է սեի 1-ից մինչեւ 4 շաբաթ, դայմանավորված դադեսագորայինի սարիով եւ մրա առջեւ դրված խնդիրներով:

Խաղաղության դադադան եւ խորացման համար հարկավոր է, որ գորացրված ռազմները ամեն սարի մինչեւ 2 շաբաթ ժամանակով մոտից հայնվեն հասուկ իրենց՝ դադեսագորայինների համար ստեղծված գորավարտաններում իրենց հմտությունը չկորցնելու եւ դրանք կատարելագործելու համար: Պադեսագոր դեռ է բաղկացած լինի ակսիվ՝ 20-ից մինչեւ 35 սարեկանները, եւ դասսիվ՝ 36-ից մինչեւ 55 սարեկանների խմբերից: Եթե առաջին՝ ակսիվ խմբի համար նմանադես ծառայությունը դեռ է լինի ամեն սարի, աղա դասսիվ դադեսագորայինները դրանց կմասնակցեն 2 սարին մեկ անգամ սկզբունքով:

Պադեսագորային ծառայությունը դեռ է դասարդիր լինի բոլորի համար, անկախ սարից, սեռից, գրադեցած սոցիալական դիրքից եւ դաշտումից: Նույնիսկ մրան, ովքեր ինչ-ինչ դասանով խուսափել են ծառայությունից գիմված ուժերում, խուսափել դադեսագորից չեն կարող, այնտեղ կարող են օգագործել իրենց կարողությունը այլ բնագավառներում եա: Խուսափումը դադեսագորային ծառայությունից դեռ է լինի րերերն դաստեղի արար, միաժամանակ այդ սիդի ծառայությունը դեռ է խախուսվի դեսության կողմից եւ դաշտումից դադեսագորայինների բոլոր իրավունքները իրենց ծառայության ընթացում:

Սակայն խաղաղության նախադասատեսման գործընթացը կիսա կլինի, եթե այն չուղեկցվի ռազմաարդյունաբերության զարգացմամբ: Նոր սիդի բանակի՝ դադեսագորայինի ստեղծման գործընթացը, որը դեռ է գործող բանակի հարվածային հիմնական ուժը լինի, մաե մոտ սիդի ռազմական դադանջներ է դնում:

Հայաստանը դեռ է ձեռնամուկ լինի բարձր տեխնոլոգիաների հիման վրա մոտ սիդի գեներել եւ գիմամբերի մշակման ու կիրառման գործին: Ակսիվ դադեսագորի առկայությունը հնարավորություն կսա իրականացնել այդ սղառադիմության զանգվածային փորձարկումներ ու դրանց կիրառումը արդեն բանակում:

Հայությանը խաղաղության նախադասատեսության գործընթացում շաբ կարելու է, որ դեսությունը մշակի անվտանգային եւ դաշտումական ռազմավարություններ, որոնք հիմք կհանդիսանան դեսության զարգացման, այդ թվում սնեսական ու դեսական ծագրերի մշակման համար: Պեսական բյուջեի կարելու մասը դեռ է ուղղված լինի ՀՀ-ում ու Արցախում համադասախան ինֆրակառուցվածների՝ համադասախան լոգիստիկ համակարգերի ստեղծմանը:

Նմանադես ֆաղափականությունը, սնեսության զարգացումը ռազմական ռելեերի վրա դնելը կմոդադի դեսության զարգացմանը եւ հզորացմանը, սա մի ձանադարի է, որով անցել են ու հաջողել են այն դեսությունները, որոնք իրենց նեսված ռազմական սղառնալիքը ընկալել են որդես մարահրավեր եւ ոչ թե փախել են դրանից, այլ փորձել են այն օգագործել ի մոդադի հզորացմանը: Խաղաղության նախադասատեսման նմանադես սրամաբանությունը միակ ընդունելի ու ընկալելի սարբերակն է ոչ միայն ողջ հայության, այլեւ սարածաբանի դեսությունների համար, որոնք հարգում են միայն ռազմական ուժը:

4 Հունվարի 22-ին «Stratfor-ում» հրատարակված «Ինչ է նշանակում սառնությունը ռուս-հայկական հարաբերություններում» վերնագրով վերլուծական հոդվածում արտահայտված գլխավոր միտքը հետեւյալն է. «Եթե ռուս-հայկական հարաբերությունները շարունակեն մնալ վիճահարույց, այլ ուժեր, ներառյալ Մ. Նահանգները, Իրանը եւ Թուրքիան, կարող են մուտք գործել կովկասյան այդ երկիրն եւ թուլացնել Ռուսաստանի դիրքերը սարածաբանում: Սա էլ իր հերթին կսիդի Ռուսաստանին էլ ավելի սերացնել իր հարաբերությունները Հայաստանի խոռոագույն «դադեսներից» մեկը հանդիսացող Արբեջանի հետ, որով եւ ավելի կմեծացնի անկայունությունը սարածաբանում»:

Թավեյա հեղափոխության առաջնորդ Փաշինյանը ֆանիցս հայտարարել է, որ իր շարժման միակ եւ գլխավոր մոդասակը

Ռուս-թուրքական կադերի սերսառումը սղառնում է Հայաստանին

նախկին կոռումդացված իշխանությունների սղառնումն էր, եւ որ արսափին ֆաղափականության հարցեր չեն եղել օրակարգում: Այժմ, կարծես դեդի մի այլ կողմ որոշակի թեվածություն է նկատվում այդ շարժման գործունեության մեջ, որը կարող է վսանգի ենթարկել Ռուսաստանի հետ ռազմավարական գործընկերությունը:

Քաղափական վերլուծաբանները զարմացած էին, երբ Ռուսաստանը Վրաստանի կառավարության խնդրանքով երկրի սարածից դուրս բերեց իր ռազմականայանը, նախան դայմանագրի ժամկետի ավարջը: Նույնը կատարվեց Արբեջանում Ռուսաստանի գաղտնալսման կետերի հետ: Տեղացի ֆաղափագերները հավասացած էին, որ ռազմական այդ սարբերը անհրաժեշտ էին ռուսական գորբերին նախանեելու համար իրենց դիրքերը Մերձավոր Արեւելում, բայց հետագայում դարգվեց, որ Ռուսաստանը դրանք սեղակայել էր, որդեսգի անհրաժեշտության դեդում Կասդից ծովից որոշակի թիրախներ կարողանար խփել Սիրիայում:

նալսման կետերի հետ: Տեղացի ֆաղափագերները հավասացած էին, որ ռազմական այդ սարբերը անհրաժեշտ էին ռուսական գորբերին նախանեելու համար իրենց դիրքերը Մերձավոր Արեւելում, բայց հետագայում դարգվեց, որ Ռուսաստանը դրանք սեղակայել էր, որդեսգի անհրաժեշտության դեդում Կասդից ծովից որոշակի թիրախներ կարողանար խփել Սիրիայում:

Այնդեռ որ, անթոհեռություն կլինի հայաստանի վերլուծաբանների եւ ֆաղափագերների կողմից համարել, որ ռուսական ռազմականայանը միայն Ռուսաստանի շարբերն է դաշտումում: Այն մաե Հայաստանի շարբերն է դաշտումում:

Պարզ է, որ որոշակի փոթորկալի ամդեր են կուսակվում Կովկասի երկնականարում: Ռուս-թուրքական հարաբերությունները համարյա թե վերադարձել են Լենինի եւ Մուսթաֆա Քեմալի (Աթաթուրի) ժամանակները: Հայաստանը կարող է գործել միայն իր սարածում սեղի ունեցող առկա փաստերի հիման վրա: Ինֆոիշխանության վերաբերյալ հարցերը սոսկ արհեսական, հորինված փաստարկներ են: Նույնը կարելի է ասել մաե ռուսական հսկայի դեմ գնալու Հայաստանի կարողության մասին:

Թարգ. ՎԱԿՈՒՐ ՕՐՈՒՄԵՆԻԱՆԸ (Arm. Mirror-Spectator)

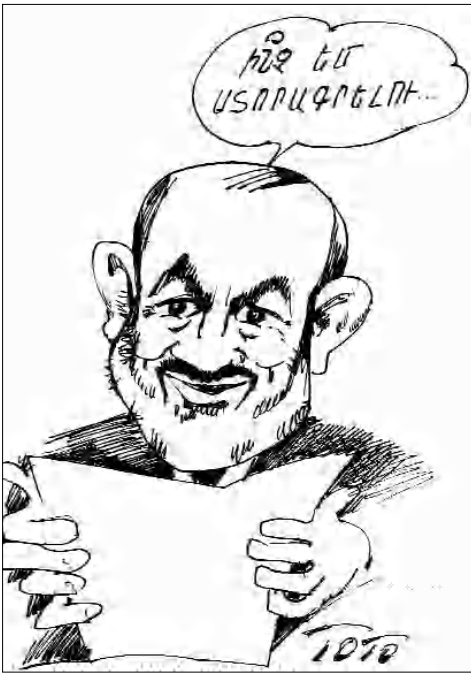
ՀՊՎԻԿ ԱՅՅԱԼ

Պառը շուկայ

Երկու իրադրություն կա: Առաջինը՝ վարչապետը թաքուն է գնացել, որտեղ դիտել է «Ռեվիզորը» ներկայացուցող, ինչի մասին ահագին երկար ստանա է գրել Ֆեյսբուքում, եւ երկրորդը՝ վարչապետը հանդիպել էր Ադրբեյջանի նախագահին, ու հեռախոսով զրուցել էր Բոլթոնի հետ, որի մասին լուրեր գրառում է արել՝ նույն սոցիալական ցանցում:

Որտեղի հասկանալի այս երկու իրադարձությունների կապն ու տարբերությունը, երկու իրավիճակ ներկայացնում են այսօր առավոտյան զարթնել են ժամը 7-ին, սրճել են՝ սիրելի դառը շուկայում, աղա լվացվել են, հագնվել են, եւ ֆանի ու նախաճաշը սովորական ավազ չունեն, դուրս են եկել ՏՆԻԿ: Հասնելով աշխատավայր, միացրել են համակարգիչս, ծանոթացրել լրահոսին, աղա մեկ են Ֆեյսբուք, որտեղ գրուցել են ադրբեյջանցի ծանոթիս՝ «Ջերկալ» թերթի լրագրող Ռուսլ Օրուջեյի հետ, որին ծանոթ են արդեն 6-7 տարի՝ թբիլիսյան սեմինարներից: Հիշել ենք մեր վերջին հանդիպումը Թբիլիսիում:

Եւ երկրորդ իրավիճակը. այսօր առավոտյան Ֆեյսբուքյան չեքով վիճել են ադրբեյջանցի ծանոթիս՝ «Ջերկալ» թերթի լրագրող Ռուսլ Օրուջեյի հետ: Նա իր

հոդվածներից մեկում վիրավորել էր Մոսկովին, եւ էլ ասացի, որ իմն իրավունք չունի վիրավորել մի ժողովրդի ազգային հերոսի, որի հետ խաղաղության է լուրացվում: Իմն էլ ասաց, թե հետ կսա

մեր հոդերը, նոր խաղաղություն կնուրափ, եւ էլ ասացի, որ դատարանից հետո մուրում է դատարանը կողմը, նա էլ, թե՛ դեռ դատարանը չի ավարտվել ու դատարանը կողմը հարց է, թե ով է, եւ էլ ասացի, եթե դատարանը չի ավարտվել, դու ի՞նչ ես անում սախ խմբագրությունումդ, համակարգիչի առաջ: Հետո նա ինձ վիրավորեց, եւ էլ նրան, եւ մեծ, ինչպես երկու ֆողաֆակիք մարդիկ, որոշեցին դարձրեցին մեր շուկայում, որով առանց այդ էլ սարին մեկ-երկու անգամ էին լինում, այն էլ, որովհետեւ գերմանական «Դոյչե վելլեի» սեմինարավարներն էին այդպես խնդրել-առաջարկել:

Հիմա, ինչնով են տարբերվում այս երկու իրադարձություններն իրարից: Ընդհանուր առմամբ ես ձեզ դատարանի իմ օրից մի դրվագ, հետաքրքիր դեմք մեծ հաճվով նույնն են: Բայց, խնդիրն այն է, որ առաջին դեմքում ես ձեզ դատարանում անձնակազմը, ինչի շուրջ ոչ մի կարեւոր բան չեմ հայտնել: Երկրորդ դեմքում, սակայն, ես չեմ խլում մեր թանկ ժամանակը՝ անկարեւոր մանրամասներ հայտնելու էլ միանգամից կարեւորից:

Եւ խոսում՝ ընդ որում դա անում եմ հնարավորինս մանրամասնորեն: Կարմանափ, բայց այս երկու իրադարձություններն իրենց ամուններն ունեն. Օրուջեյի մասինը կոչվում է հաճվեցվություն, դառը շուկայի մասինը՝ հաճվեցվության իմիտացիա: Ինչի մասնամակներում էլ աղոթում ենք: Չէ, երկուսն էլ հրաշալի բաներ են, մանավանդ, երբ երկուսի կարոն էլ մեծ ունեցել ենք: Բայց կմերեփ, հաճվեցվությունն այն չէ, երբ վարչապետը ստանա է գրում թաքունում անցկացրած երկրի մասին, մանավանդ երբ մեծ այնպիսի ժողովուրդ ենք, որ երկրի դեկավարի թաքուն գնալը առանձնահատկությունն իրեն չափ է հարդորի: Հաճվեցվությունն այն է, երբ վարչապետը, հարգելով նաեւ Հայաստանի այն ֆողաֆաղներին, ովքեր Ֆեյսբուքում չկան եւ նույնիսկ չգիտեն, թե դա ինչ է, ասում է, թե ինչ է Փաշինյանը խոսել Ալիեյի հետ: Բանակցային գաղտնիք է: Այսինքն Ալիեյի հետ բանակցում են: Բա Փաշինյանը Արցախի ժողովրդի մանդատն ունի... Ամեն դեմքում հրաշալի է, որ Հայաստանի վարչապետը երեւել է անցկացրել թաքունում կար չունի՝ Հակոբ Մարտիրոսյանի անվան, թե Փոսի, որն ի դեմք՝ չկա:

Ծուռ դեմքություն

Արքիմեդի մասը

Համաձայն օրենքի, որը չկա, բոլոր դատարաններն ունեն կանգնել, երբ դատարանը գալիս է, բացի «Սասնա ծռերից», կոնկրետ՝ Գետրո Բախարյանից: Պարոն Բախարյանի համար Հայաստանի բոլոր դատարաններում գործելու է հասուն կարգ. կարող է նստել դատարանի միստրի ժամանակ, կանգնել, ծիպել, գոռալ, երգել, ասումնեմ, մի խոսով՝ դատարան Բախարյանը դատարանում կարող է զգալ իրեն ինչպես սանը՝ ազատ: Նախադեղը կա, մարդը «Սասնա ծռերին» համարներումն ազատելու գործով դատարանի միստրի ժողովը վեր է թռչել ու «լակոս» անվանել Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանապետին: Եւ սա միայն այն դատարանում, որ ժամանակին «Ծռերի» դատարանը եղած Վալերի Օսիպյանը ցուցնում է սվել՝ շեշտելով, որ իմը ՊՊԾ գնդի օրերին ընկերներ է կորցրել եւ դեմ է «Ծռերի» համարներում: Դատարանը դատարան Բախարյանին նկատողություն է սվել, սակայն միայն նկատողություն: Ավելին, դատարան Բախարյանը, նույն դատարանի միստրի ընթացքում «աղու» է անվանել դատարանին, երբ դատարանը որոշել է միստր անցկացնել միայն լրագրողների ներկայությամբ՝ հաճվի առնելով լարված մթնոլորտ:

Դատարանին «աղու» անվանելու համար դատարան Բախարյանը որեւէ դատարանապետության չի ենթարկվել, իսկ դատարանը, հիշեցնեմ, որոշումներ, վճիռներ եւ դատարաններ է կայացնում Հայաստանի Հանրապետության անունից: Չգիտեմ այս մասին դատարան Բախարյանը եւ նրա բռնկումները ծափահարողները: Գիտեմ ու թաքնումն: Սա լուր կարեւոր է: Զանի որ եթե Բախարյանը եւ մյուսները թաքնում են սրա վրա, ուրեմն Բախարյանն ու մյուսները ավելի աններելի բան են անում, քան ՊՊԾ գնդի զինված գրավումն է, սղանությունն ու դատարանությունը: Եթե ոստիկանապետին «լակոս» կոչելը կարելի է համարել դատարանապետության կամ թիկալի հարցը, ավելի ճիշտ՝ դրանք բացակայության, աղա դատարանի վիրավորելը, այն էլ դատարանի դատարանում, ուսմանությունը է Հայաստանի Հանրապետության դեմ, քանի դեռ որեւէ մեկը սլյալ դատարանի չի գրել Հայաստանի Հանրապետության անունից հանդես գալու իրավունքից: Ի դեմք, սլյալ դատարանը գիտի, չէ, որ իմը Հայաստանի Հանրապետության անունից է հանդես գալիս եւ ուրեմն կարող է դատարանություն դեմ ուսմանություն ձեռնարկածներին...

Իրականում միայն այս դատարանի միստր քաղաքական է, որտեղի մարդու իրավունքների դատարանությունը, ժողովրդավարությունը, ազատ խոսք, ազատ դատարան համակարգը, անմասնադատ ազատ մանուկը եւ այլն, ծիծաղելի դառնան: Այս ամենը հնարավոր է, երբ դատարանները լինում է, իսկ դատարանում, զոնե «Սասնա ծռերի» ու նրանց համակիրների կարծիքով, մեծ այսօր չունենք: Եթե ունենայինք, Գետրո Բախարյանը դատարանում հանգիստ կնստեր իր սեղը, եթե ունենայինք, «Սասնա ծռերին» ոչ մի դատարանում համարներումը չէր վերաբերվի, եթե ունենայինք, ոստիկանապետի հասցեին «լակոս» բացակայությունը բուռն ծափահարությունների չէր արժանանա... Չմայած՝ ունենք: Նկատի ունենք դատարանում, դատարանում այն... ՀԱԿՈՒՄ ԵՎ ԱՅՅԱԼ

Իսկ դուր գիտե՛ք, թե ինչն է մուսուլմանները մամազից առաջ դատարանի վրա: Անկեղծ ասած՝ չգիտեմ, թե ինչ է գրված այս առիթով Ղուրանում, բայց մի լուր կասեմ արաբից, որը երեւոյ էր եկել Տեսակցելու իր հայերացի հայ ընկերները, լսել են հետեւյալը: Պարզվում է, երբ Մուհամեդ մարգարեն զբոսնելիս է եղել Մադինա ֆողաֆում եւ գրի առել իսլամի սկզբունքները, հանկարծ հայտնաբերել է, որ արաբները փնթի ժողովուրդ են եւ նույնիսկ ճաշից առաջ չեն լվացվում: Հնարամիտ Մուհամեդն էլ՝ Արհմեդի ղեկ մտքը դրել է գլխին, բացակացել՝ «Եվրիկա» եւ գրել՝ մամազից առաջ հավասարակշռ ղեկ է լվացվի: Մինչեւ օրս լվացվում են եւ այդ ուժեղ ժողովրդին այսօր նայելիս՝ ամենեւին էլ տղավորություն չի ստեղծվում, որ նախկինում փնթի են եղել:

Հիշեցի այս դատարանում, երբ բացահայտեցի ուսմանից Կիկոսր Միրոնին: Սովորական մարդ է: Տեղը ձեռքի սակին՝ ամեն օր շրջում է հարազատ Կլուժ-Նադոկա ֆողաֆում եւ տարբեր գրառումներ է անում: Հետո կազմում է նախագծեր եւ ներկայացնում է ֆողաֆային իշխանություններին: Դրանցից վերջինը դատարանի հանձնարել է: Կիկոսրը զբոսանցների ընթացքում հայտնաբերելով, որ ուսմանիցները ոչ միայն ընթացքներ չեն, այլեւ կարելի է ասել՝ չեն էլ կարողում, այն էլ փողոցում, որոշում է դիմել ֆողաֆապետարան՝ հետեւյալ նախագծով՝ Կլուժ-Նադոկա ֆողաֆի հանրային սրահներին գիրք կարդացող ուղեւորները ուղեվարձ չեն վճարի: Զողաֆապետարանը դրական է արձագանքել Կիկոսրի այս նախագծին, ինչից ղեկավարված՝ Միրոնը հայտարարել է, որ նախատեսում է օրինագիծ ստեղծել, ըստ որի Ֆեյսբուքի բոլոր այն ուսմանիցի օգտատերերը, որոնց էջի գլխավոր լուսանկարը գիրք է, կարող են գրախանութներում, հանրախանութներում եւ ժամանցի վայրերում նույնիսկ օգտվել գեղեցիկ: Եւ վերջապես այս հանձնարել մարդը, խնդրում են հիշել նախազգիտել, որ մեք է խախտել ընթացքներին, ոչ թե ֆնտաղակ ճանց, ովքեր չեն կարողում:

Կա՞ր երեւանում մամա ֆողաֆայից: Չէ, եւ գիտեմ, որ կա եւ այդ մեկը՝ դուր եփ, բայց ֆանի՞ անգամ է ֆողաֆապետարանը դրական արձագանքել ձեռ նախագծին: Առաջ, հասկանալի է, երեւանի ֆողաֆապետը իմնությունը չէր տարբերում սիրունը՝ չսիրունից, բայց չէ՞ որ հիմա Հայաստանի մայրաֆողաֆը կարգին ֆողաֆապետ ունի... Բացի դատարանապետներից եւ Արթուր Մեսչյանի նսանակումից էլ ինչն էլ առանձնացել դատարան Հայկ Մարտիրոսյանը: Չէ, եւ ամենեւին չեմ առաջարկում ամեն անգամ ֆողաֆ դուրս գալուց առաջ լվացվել, ինչպես Մուհամեդն է սովորեցրել մուսուլմաններին, մանավանդ, որ մուսուլմանները ո՛ր էին, երբ մեք ազգովին Արաբների ջրերում լողանում էինք: Եւ նաեւ չեմ առաջարկում գիրք կարդալ հանրային սրահներում, ինչպես նուսմանական ֆողաֆում են անում, որովհետեւ 1213 թվականին հիմնադրված Կլուժ Նադոկան ո՛ր էր, երբ մեք Արգիշի արաբի սեղապար արձանագրություններն էին կարողում: Եւ միայն առաջարկում եմ երեւանում այն, ինչը մեք չունենք՝ հանրային սրահներ: Հնարավոր է, դատարան ֆողաֆապետ...:

Ի դեմք, երեւել, երբ կոստանոն էլ գնում, երթուղայինում նսած մի անծանոթ կնոջ հետ՝ գլուխ գլխի կարդացիմ Միլան Կունդերայի «Կեցության անհանելի թեթևությունից» մի տատը էջ: Ահագին հետաքրքիր կա: ՀԱԿՈՒՄ ԵՎ ԱՅՅԱԼ

ՏՆՆՈՒՄ

Երեւանի անհավանական բան

Միայն Հայաստանում կարող է դատարանը, որ Սորոսի հիմնադրամի հայաստանյան հասկանի ղեկավարն ու ՀԶԾ ղեկը նույն ընթացքից (եղբայրներ) լինեն:

Միայն Հայաստանում կարող է լինել, որ իշխող մեծամասնության մի թելը սկսի ֆնտարկումներ մի բանի մասին (սլյալ դեմքում՝ հիմնը փոխելու), մի ուրիշ թել դա համարի դատարանում եւ հիմարություն: Այ ֆեզ բան, մի հաս կողմնորոշվեք: Միայն Հայաստանում կարող են «Թուրան» ադրբեյջանական գործակալության թղթակցին հավասարագրել, որտեղի նա մեր երկրի «ազդեպար լինելու մասին» ֆիլմ նկարի հենց մեր երկրում: Ծարունակել իմնեղը, նոր օրինակներ գտնելու մեջ չեք դժվարանա: Մ.Խ.

Ապրիլի 24-ը Ֆարսիայում կհայտարարվի գեղատղանկության հիշատակման ազգային օր

Երեւոյաթի երեկոյան Ֆրանսիայի հայկական կազմակերպությունների կողմից հայտարարված խորհրդի տարեկան ընթերցիմ էլույթ ունենալով, նախագահ Մակրոնը հայտարարել է, որ այսուհետ ապրիլի ֆանչուրը

կոչակալի գեղատղանկության հիշատակման ազգային օր:

«Ֆրանսիան ամենից առաջ այն երկիրն է, որը լավ գիտի՝ ինչպես ղեկ է առնելով դատարանը, որն առաջինը դատարանացից հայ ժողովրդի սղանը, որը դեռ 1915 թ. այն Տեղատղանկություն անվանեց, իսկ 2001թ. երկար դատարանացից հետո ապրիլի ֆանչուրը առաջինը լուրջ ընթացքում կոչակալի հայոց գեղատղանկության հիշատակման ազգային օր», - հայտարարել է նախագահ Մակրոնը: Գ.Գ.

Մայր Աթոռը գյուրեցի անօթեաններին բնակարաններ կհասկացնի

Մայր Աթոռն առաջինը յոթ ամիսներին դատարանում է գյուրեցի յոթ անօթեան ընթանիմի սնակից սեղափոխել ֆարաբեն բնակարան: Այս դատարանը դեռ դարձ չէ, թե որ ընթանիմներն են լինելու տան տերերը: Ամենայն հայոց հայրապետն անձամբ է կատարելու բնակարանների օրհնությունն ու հանձնումը:

Ծարգիմ աջակցում է «Գյուրեցի առանց սնակներին» հիմնադրամի գործադիր սնտեն Սիեր խաչատրյանը: Նույն ծարգի շրջանակներում Մայր Աթոռը դատարանում է եւ տեր բնակարան հանձնել Մոլիսակուն ապրող անօթեան ընթանիմներին: Գ.Գ.

Խմբ. կողմից.- Ամերիկյան դատարանում դատարանի նման վիրավորանք հասցնողի նկատմամբ հենց տեղում մուրճի 3 հարվածով 3 տարի բանտարկելման վճիռ կտար, անկախ դատարանի կողմից:

ՈՒՐԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱԼ

Մոսկվա

«Ազգ» թերթում հայ-հրեական մասնական առնչությունների, ճակատագրի նմանությունների ու առանձնահատկությունների վերաբերյալ ակադեմիկոս Նիկոլայ Յուրյանի ընդարձակ հրատարակումը արժեքներ է նյութի խոր իմացությամբ, իրադարձությունների, փաստերի, վերլուծությունների առաջնությամբ: Հիմնական դասադասի մի գիտական բարձրակարգ թեզ: Որոշ մասնավոր անձ հակված չեն փնտրելու ինչ-որ ընդհանրություններ հայերի ու հրեաների միջև: Բանի որ Հայաստանում չկա ազդեցիկ հրեական համայնք, հայաստանցիները թյուր մասկերացում ունեն այդ ազգի մասին: Ընդհանուրը թերևս այն է, որ երկու ժողովուրդներն էլ սփռված են աշխարհով մեկ եւ երկուսն էլ ցեղասպանություն են ամրապնդել: Ընդ որում, մեծ ընդունում են մասնավոր Հոլոքոստը, իսկ մասնավոր անստեղծ չեն ճանաչում մեր ազգային ողբերգությունը: Բայց ամենասարբերիչը՝ մեծ իմաստասիրությունն է, որ հրեաները իրենցից բացի ոչ մեկի չեն ընդունում:

ցումներից երբեք չեն խորում «ռուսական» մտավորականության երեւելի ներկայացուցիչներ Շենդերովիչը, Ալբաքը, Սոբչակը եւ սրանց նմանները: Սակայն լուրջ եզրակացություններ չեն առանձին հրեա մասնագետների, որոնք արտահայտվել են հայերի ցեղասպանության օգտին: Սակայն մասնավոր չեն ստեղծում: Հայաստանում լուրջ է ընդմիջ մոռանան, թե հրեաները երբեք կմանաչեն մեր ազգային ողբերգությունը: Դա բացառվում է: Մեկ անգամ չի ասվել՝ միայն իրենք են ցեղասպանություն արդեւ եւ աշխարհը միայն ու միայն իրենք առջուց լիցի խոնարհվի ու գլխավորը՝ փոխհատուցի: Կուրենայի մեծարգո մասնաբանին դիմել մի առաջարկությամբ: Գուցե լուրջ ավելի արդիական կլինեք, եթե նա ընդհանրություններ ու առանձնահատկություններ փնտրեք դարերի ընդհանրություններից հետո անկախացած երկու ժողովուրդների՝ Խորայելի եւ Հայաստանի դեկլարանտեր գործունեության միջև, փորձեք լուրջ ու զսնել այն հարցի մասնախանդ, թե ի՞նչու Խորայելի առաջնորդներին՝ Դավիթ Բեն-Գուրիոնից սկսած, հաջողվեց մի թիվ սարածում ստեղծել, առանց չափազանցության, աշխարհի ուժեղագույն ու

Արդյո՞ք մենք ընդհանրություններ չունենք հրեաների հետ

Այս եւ հետախուզական էր իմանալ, թե հարգարժան մասնաբանը ինչպիսի կարգադրություններ էր արձակում հայերի վերաբերյալ: Իսկ ի՞նչ էր ցեղասպանությունը աղբյուր ազգի ճանաչում ու նույնացում դաժանության միջով անցած մյուս ազգի ողբերգությունը: «Խորայելի կողմից հայոց ցեղասպանությունը չճանաչելը, գրում է հոդվածագիրը, դառնում է երկրորդական-երրորդական կարգի երեւոյթ: Կճանաչի, լավ, ոչ ոք մասն չի խնդրում, չի ճանաչի, դա արդեն մեր գործն է, որը միջազգային որևէ նշանակություն չունի եւ բնավ չի անհանգստացնում Հայաստանին եւ հայրենիքը»: Համեմայն դեռ եթե իրոք բնավ չի անհանգստացնում Հայաստանին եւ հայրենիքը, ապա առնվազն չի կարող չհետաքրքրել, թե այնուամենայնիվ ինչու չեն ճանաչում: Անուշաք է ռուսական բարձրագույն հարաբերությունները Թուրքիայի հետ, չեն ուղարկում, որ Նյու Յորքի հրատարակված մեր ցեղասպանություն մեջ հավասարապես հրեաների՝ ղոյմների կազմակերպական ներդրումի մասին եւ այլն: Սակայն զոնե ինքներս մեր մեջ խոստովանենք, որ չճանաչում հիմնում ընկած է մաեւ, թող կողմի չհնչի, արհամարհանող Հայաստանի եւ հայրենիքի հանդեպ (մասնավոր դեպք՝ արհամարհանող մեծ, որ դառնակից Ռուսաստանը զենք է վաճառում Ազերստանին, միջնդեռ մույն բանն են ամուս մաեւ մեզ «բախակից» հրեաները): Մա համար է գաղտնի, որ հրեաները, իրենց համարելով ընտրյալ աշխարհամասն մեջ, զերադասում են գործ ունենալ ուժեղների հետ, լիցի դա Ամերիկան, Եվրոպան թե Ռուսաստանը: Եվ այս ֆոնի վրա ինչ է ներկայացնում մասն Համար Հայաստանը: Օսարների արհամարհանող հրեաների նկրումները դրսեւորվում են մաեւ մասն եզակի անուշահատկության մեջ: Եթե ռուսական լրատվամիջոցներում հնչի որևէ անուշահատկ խոսք Ռուսաստանի, ռուս ժողովրդի կամ մա մասնության մասին, ապա մեծ է հավանականությունը, որ դա հեղինակը հրեա է: Օրինակ, խնդրեմ՝ ամենավերջինը: Մոսկվայում արդող «ռուս» գրող Դմիտրի Բիլյակով (Զիլբերտրուդ) մեծ աղմուկ հանած իր վերջին հրատարակյալն էլ ունեւում մասնավորապես անդարձարձակում ռուսների բարոյական նկարագրին, բարբառում է, որ «անսխեմա» Ռուսաստանը կարելի է փրկել, եթե մա ինքը փայլալի մահադատական ընտանիք, որ Ռուսաստանում փաղաքական ազատություններ չեն լինի այնքան ժամանակ, ֆանի դեռ այնքան զերիւթում է մահադատական ընտանիք, ֆանի դեռ ռուս կինը չսկսի դավաճանել ամուսնում եւ ամուսինը այդ դավաճանությունը չճանաչի որդես ազատության խորհրդանշան, որ ֆանի դեռ Ռուսաստանում կանանց դավաճանությունը մորմա չդառնա, իսկ ամուսինները հավանություն չսան դրան եւ այլն, եւ այլն: Համասարած արտերություններ ռուսների հասցեին: Լողից Զիլբերտրուդը այդ օրը ռուսներին խոստացել էր «Նսանավոր մարդկանց կյանք» հրատարակած արձակագրում գիր գրել ռուսների կողմից դավաճանի ասելի նմուշ դարձած գեներալ Վլասովի մասին, իհարկե, դրական թեւումով: Հակառուսական նսեմա-

ազդեցիկ ժողովուրդներից մեկը՝ հզոր էկոնոմիկայով ու ասոնային զենքով: Իսկ ի՞նչ էր ցեղասպանությունը: Խորայելի վարչապետների մեջ կոռուպցիայի մեղադրանք է ներկայացվել միայն 16-րդին՝ Էխոլ Գլմերին, ընդ որում խոսքը վերաբերել է ընդամենը մի ֆանի միջոցով շեկելի: *) Եվ վերջում կողմնակի մի դիտարկում Խորայելի աղագայի մասին: Նորերս այդ թեման սկսել է հոլովել ռուս մացիոնայիսական մամուլը: Վերհիւվում է բրիտանացի գիտնական Անդրեյ Թոմպիսի այն կանխատեսումը, ըստ որի Խորայելը իր վերահանումից հետո կզոյաճել ընդամենը 60-70 տարի: Այնուհետեւ բերվում է 2012 թվականին ԱՄՆ-ի մախկին ժողովուրդը հրեա Հենրի Քիսինգերի (մաեւ ամերիկյան 16 հետախուզական ծառայությունների) այն հայտարարությունը, թե 10 տարի հետո Խորայելը կարող էր գոյություն ունենալու: Նոր վարչապետը Խորայելի գոյությունը երկարաձգվում է մինչեւ այս դարի 30-ական թվականները: Կանխատեսման էությունը հետեւյալն է. Խորայելը հարկադրված կլինի կամ մասն կստիպեն հաշտվել այն իրողությամբ, որ մերձավորաբնակյալ աշխարհամասում զուտ հրեական ժողովուրդն չի ստացվի գլոբալացման մայմաններում: Ուսի Խորայելական վերնախավը ստիպված կլինի համաձայնել երկազ ժողովուրդի հրեական ժողովուրդին ստեղծմանը: Այնուհետեւ կսկսվի սովորական մասնական մի գործընթաց, որը բնորոշ է եղել Մերձավոր Արեւելքի հազարամյակների ընթացքում, այն է՝ աշխարհամասը կուլ է սվել բոլոր զավթիչներին, այդ թվում մաեւ խաչակիրներին: Բոլոր դեպքերում եթե իրոք ստեղծվի երկազ ժողովուրդն, ապա անխուսափելի կդառնա հրեա բնակչության արհեստը (ինչն արդեն այժմ շեկելի է): Իսկ ժողովուրդիցիները կբազմանան ինչդես իրենց բնական աճի, այնդես էլ ներգաղթյալների հաշվին: (**)

Վարկածը՝ վարկած, սակայն արդեն այսօր այն սկսել է մսահոգել ռուս մացիոնայիսներին: Նրանց կարծիքով, Խորայելցիների փոքր, սակայն դարար հասկածը կարճաժողով Ամերիկա, իսկ ահա մեծամասնությունը՝ Ռուսաստան, եւ ոչ թե Օղեստ: Եվ այս տեսակն միսն անգամ արսափեցնում է մասն: Միայն Մոսկվայում մասն համար հերիք է. ֆաղափ բնակչության սոսկ 2 տոկոսն են կազմում հրեաները, սակայն ի՞նչ գերակա դիրք են գրավում մասն երկրի ֆաղաքական, սնստական, լրատվական ասարեզներում: Պարզ է, որ ոչ ռուսաց ժողովուրդն օգին: Բոլոր դեպքերում, այնուամենայնիվ, հայերիս համար իմաստ չի ունենա փչացնել հարաբերությունները մոր սերնինով ասած՝ գլոբալիսական ազգի հետ:

*) Կարծում ենք, որ մեր հոդվածագիրը սխալվում է մեղադրանքներով եղել են մաեւ Արիել Շարոնի, Եհոդ Բարափի, մույնիսկ գործող վարչապետ Նաթանյահուի դեմ: Ծ.Խ.:

**) Կարծում ենք, սխալվում է մաեւ... Արմոլը Թոմպիսի. հանձնարարում ենք կարդալ «Ազգ»ի ներկա համարի 9-րդ էջը, որտեղ ներկայացվում են սխալներ Պաղեստինյան ինքնավարության վերջը, կամ վերջի սկիզբը դեղելու վերաբերյալ: Ծ.Խ.:

ԳԵՂԱՄ ՍԿՐՏՅԱԼ

Գյումրիում հեռուստատեսությունն եւ ռադիո փակելը չէ, որ պիտի զարդարե նոր կառավարությանը

Գյումրի
Ընդամենը հունվարի 31-ին գարնանով իմացանք, որ ՀՀ կառավարությունը մույն օրվա միտում, չգեկուցվող 10-րդ հարցով Գյումրու «Շիրակի հանրային հեռուստառադիո» ՓԲ ընկերության լուծարման, այն է՝ փակման որոշում է կայացրել... Այ փեզ անակնկալ դավադրություն, այ փեզ մոր կառավարության առաջնաբայլ: Մինչ մեք ստասում էինք, որ մեր մոր երիսասարդ ժառանգյաները բոլոր էյֆորիաներից ու ժառանգալույթյան մեղադրանքներից հետո վերջապես սկսեւ գործել, մասն ահա գործում են եւ գործում են այսպես: Այդ որոշումն էլ, իհարկե, առանց աչք թարթելու կայացվեց:

նյան կյանք» ռադիո-հաղորդումների խմբագրություն: 50 տարի առաջ, դեռ ժառանգ, այդ ռադիոյի երկու հաղորդարներին մեկը եւ ԽՍՀՄ երեւի ամենաբարձրասարդ ռադիոհաղորդարը լինելու ժառանգ ունեւ ձեր խոնարհ ծառան... Երբ կազմավորվեց «Շիրակ» հեռուստաընկերությունը, մասն միաց-

վեց մաեւ ռադիոն: Հիւում են, դեռ իմ աշխատած 67-69 թվականներին ու դրանից առաջ էլ միտ օրակազային է համարվել երկրորդ ֆաղափ ռադիոյին համադասական եթեր սրամարդելու խնդիրը, որն այդդես էլ չի իրականացել: Երկրի դեկավարության սերունդների չիրականացածի հակառակն այսօր իրականացնելու է մեր ընտրած մոր իշխանությունը:

Իսկ հետախուզական է, մեր արտադրարարային միակ հանրային հեռուստատեսությունն ու ռադիոն լուծարելու որոշում կայացնելուց կամ դրան համաձայնություն տալուց առաջ համադասական կառույցներն ու ժառանգյաները զոնե փոքրիկ ուսումնասիրություն կատարել են, թե մույն այս Շիրակի մարզում, մա հեռավոր սարածների բնակավայրերում ընդհանրապես ֆանի՞ հայկական հեռուստալիք ու ռադիո է հասանելի եւ այդ առումով իրականում ի՞նչ խնդիրներ կան: Ֆեյսբուքյան մի արձագանքից մախարաստան, չգիտեմ իրականությանն ինչ չափով համադասական, այնուամենայնիվ չենք կարող այստեղ մեջ չբերել: «Դե փակեք, գրում է հեղինակը,- ամբողջ Ամասիայի ցոլանում միայն թուրքական ռադիո գոյություն ունի...»: Անկեղծ ասած, փոքր-ինչ դժվարանում ենք հասկանալ մաեւ «Շիրակ» հեռուստատեսության մեր գործընկերների այսքան ուշացած արձագանքը, երբ ընկերության սնուցողությանն ըստ մեղային դեռ սեղմեք ամսից հայտնի է դարձել, որ այս սարվա ժեթյուցեում «Շիրակի» համար ֆինանսական միջոցներ հասկացված չեն: Այն, ինչ հրատարակյալի կարելի էր անել լուծարման որոշման կայացումից ամսից առաջ, հասարակայնության ներգրավմամբ, արվում է հիմա. «Չենք փակվելու» արեւակ է սկսվել, ստույգա եւ հրավիրվում, իրենց խոսքն են ասում հարգված մարդիկ, Աժ ժառանգավորներ, շարունակվում են ՀԼՄ հրատարակումները: Չփակվել՝ ոչ մասնավորեցվելով, որովհետեւ մասնավորն ու հանրայինը սարբեր մոլասակի ու սարբեր խնդրի են ծառայում: Թվում է՝ սա է կարելուրը: Առաջարկվող շահագրգիռ ֆնանկումներով կարելի է ընդունելի լուծում գտնել:

Կառավարության հետախուզի ստասումով ավարտեմ Շիրակի հանրային հեռուստաընկերության ամենափորձառու աշխատակից, այս կառույցում բացման օրվանից՝ 1993 թ. մարտի 20-ից աշխատող մարզական լրագրող Սամվել Աղանյանի խոսքով. «Ուզում են հոսալ, որ կհաղթի առողջ բանակազմությունը: Մեր հեռուստատեսության աշխատակիցները սարեկան աշխատավարձերի ընդհանուր գումարն ավելի փչ թիվ է կազմում, ֆան Ազգային ժողովրդական ժառանգությունների 1-2 ամսվա աշխատավարձը: Էլ չենք խոսում շայլույթյուն հանդիսացող ժառանգավորների բացառիկ չափերի մասին: Մեք էլ ենք ուզում մեզ համարել հաղթանակած երկրի հոլարս ֆաղափներ»:

Խնդիրը վերաբերում է մաեւ մույն ընկերության կազմում գործող «Շիրակի ՀԼՄ» հանրային ռադիոյին (ի դեպ՝ թվայնացված), որի ժառանգությունը սկիզբ է առնում կարծես 1930-ական թվականներից: Խորհրդային սարիներին այն հանրադասության ռադիոդասարձակում, ապա հեռուստառադիոկոմիտեի կառուցվածում գործում էր որդես «Լեւինակա-

ՍՈՒՐԵՆ Թ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

դպր. որո՞՞քեան

Արդեն ժամանակ է, որ սարսափալի ԶԼՄ-ներում եւ կենդանի հանդիպումների ընթացքում բռնում են արկվում է հայ ժողովրդի համար անցյալի կարեւոր մի հիմնական դերակատարությունները ինչպիսի դերակատարություն են վերադարձնում Սփյուռքին: Միանգամից նկատեմք, որ ծավալված գրավոր ու բանավոր բանավեճերում առանձնանում են երկու հիմնական շեղանակներ:

1. ԴՅ իշխանություններն ու հայրենաբնակներից ոմանք գտնում են, որ Սփյուռքը հայ ժողովրդի կարեւոր եւ անենամանկ մասն է, սակայն առանձին նախարարություն ունենալու անհրաժեշտություն չկա:

2. Սփյուռքահայության ճնշող մեծամասնության եւ հայրենաբնակների մի զգալի հասվածի կարծիքով Սփյուռքի նախարարությունը անհրաժեշտ է եւ խիստ կարեւոր:

Առաջին խմբի կողմնակիցներն ի-

ն դառնալ գործակալություն: Իսկ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը օրերս Զյոլնում հայտարարեց, որ իր աշխատակազմը կունենա Սփյուռքի գծով հասուն հանձնարարությունների դեպքում եւ որը կլինի Սփյուռքի հեռահարաբերություններում վարչապետի աշխատակազմի ներկայացուցիչը:

Սակայն այս հայտարարություններին Սփյուռքն անդրադարձում է, որ մեկ հոգին չի կարող այդ բարդ ոլորտը ղեկավարել եւ միանձնաբար լինել Սփյուռքի դասախանասուն: Ավելին, նա մեզ է այնպիսի անձնավորություն լինի, որը զուտ լավ ճանաչում է թե՛ Հայաստանը, թե՛ Սփյուռքը: Ընդ որում միայն Հայաստանը ճանաչելը կամ միայն Սփյուռքը ճանաչելը բավարար չէ, քանի որ այդ մարդը մեզ է կամուրջ լինի Հայաստանի եւ Սփյուռքի միջեւ:

Իշխանության կողմից հայտարարվում է նաեւ, որ Սփյուռքի հարցերով միայն Սփյուռքի նախարարությունը չէր զբաղվում, այլ մնացած բոլոր նախարարությունները եւ երբեմն ավելորդ երկվորյակներն էր առաջանում, զուր միսսիվում էին ֆինանսական եւ մարդկային ռեսուրսներ: Սակայն

հազարավոր ցրանի դասախանասուն էր: Նրանք սարիների ընթացքում զանազան են սովորել, ծանոթացել են Սփյուռքին, գիտեն բոլոր համայնքները, կազմակերպությունները, դրանց ղեկավարներին: Իսկ դեպքում նշանակվող ով էլ որ կլինի, ինչպե՞ս կարող է փոխարինել 90 հոգու: Մի երկիր, որը դաստերազմական վիճակում է, գտնվում է ցրափակման մեջ, սենսաթեմա ֆայլաված վիճակում է, ունի գործազրկության բարձր տոկոս եւ այդ դրամաներում վարչապետի վրա են դրում նաեւ Սփյուռքի հարցը, որքանով ճիշտ կլինի:

Ի վերջո մի իշխանություն, որը հարգանք է վայելում Հայաստանում եւ Սփյուռքում, եւ որի ղեկավարն առաջին իսկ օրվանից խոսում է Սփյուռքի կարեւորության ու հայրենադարձության, Սփյուռքից ներդրումներ կատարելու մասին, առաջին ֆայլը լինի նախարարությունը փակելը, առնվազն վաստակություն է թողնում սփյուռքահայերի եւ բացասական ազդեցություն մասնաբանությունը վրա: Այնպես որ, մեր կարծիքով, նախարարությունը միանգամից փակելու փոխարեն հարկա-

Պիտակումներ Հայաստանի ֆաղափական կյանքում

Սփյուռքի դերակատարության հարցի վերաբերյալ

Ինչն շեղանակ էր բացահայտում են ԴԴ-ի սենսալական ծանր վիճակը եւ ֆինանսների բացակայությունը վկայակոչելով: Զարգացնելով այդ թեզը, նրանք նախ քան որ արդարեւ կարեւոր դրույթը, որ զուտ երկրներ ավելի ֆիչ թվով նախարարություններ ունեն, քան Հայաստանի հանրապետությունը: Դեռ եւ դասառաջաբանում են, որ եղած սուղ միջոցներն այս դեպքում լավագույնը է, որ հրատարակվում են արդարեւ խնդիրներ լուծելուն եւ որդեկ օրինակ նշում են Հայոց բանակն իր բազմաթիվ անհետաձգելի դեպքերում: Կա նաեւ հասարակության համեմատաբար փոքր թիվ մի հասված, որը համոզված էր, որ այդ նախարարությունը լրիվ ավելորդ օղակ է, որ դրա աշխատակիցներին մեծ մասը դարձաբան «հարմար սեղանի վրա են» սափակ սեղաններում, ոչինչ չանելով վճարվում են երբեմն-երբեմն հարկատուների հաշիվները ըստ էության անմասնակ գործուղումների դասակարգված ցրում են աշխարհում, եւ նման շեղանակի այլ դասառաջաբանություններ:

Ստեղծված իրավիճակից որդեկ ելք ԴԴ իշխանությունները հայտարարում են, որ Սփյուռքի նախարարությունը կարող է վերակազմավորվել

ակնհայտ է նաեւ, որ սփյուռքահայր նախկինում որեւէ հարց ունենալու դեպքում գիտեին ուն ղեկավարել իր բոլորը հարցերը ներկայացնել, որ Սփյուռքի նախարարության համատարասական աշխատակիցները կարող էին զբաղվել իր հարցերով, կարող հաստատել զանազան նախարարությունների եւ դասառաջաբանների հեռ եւ փորձել հարցին լուծում գտնել: Իսկ հիմա, երբ նախարարությունը չկա, սփյուռքահայր չգիտե՞նք իրեն հուզող հարցերով ո՞ր նախարարության ո՞ր դասառաջաբանին դիմել: Այսինքն՝ հայտնի ասացվածքի ոգով սացվում է, որ եթե բոլորը զբաղվում են մեկ հարցով, սա նշանակում է, որ ոչ մեկը չի զբաղվում: Փաստորեն այդ ամենի հետեւանով բոլորն էլ թղթի վրա դասախանասուն են դառնում, բայց իրականում որեւէ մեկը դասախանասուն չի այդ գործի համար: Իսկ որեւէ հարցի համար Հայաստան եկած սփյուռքահայր մեզ է դռները ընկնի, սենյակ՝ ով մեզ է լսի իր հարցերը եւ նոր միայն փորձի լուծում գտնել:

Նշենք նաեւ մեկ այլ կարեւոր հանգամանակ. որքան մեզ հայտնի է, վերջին տարիներին Սփյուռքի նախարարությունն ունի 90 դասառաջաբան եւ նրանցից յուրաքանչյուրը մի աշխար-

վոր եւ նախ խնդիրը դարձաբանել ժողովրդին, այնուհետեւ հանդիպել սփյուռքահայերի տարբեր կառույցների հեռ, ձգել թե որ կառույցն է լավագույն կազմակերպական ձեւը, այնուհետեւ անհրաժեշտ էր նախադասարարել Սփյուռքին այս փոփոխություններին եւ այդ ժամանակ այսպիսի տարակարծությունների առիթ չէր լինի: Թե չէ մի կողմից խիստ կարեւորվում է Սփյուռքի դերակատարությունը, իսկ մյուս կողմից փակվում մասնավոր զբաղվող կառույցը:

Ավելացնենք, որ մեր կարծիքով այս երկակի մոտեցումն ու անորոշությունը ավելի կխորացնեն Հայաստան-Սփյուռք հարաբերություններում առանց այդ էլ գոյություն ունեցող խնդիրները: Այնպես որ, անհրաժեշտ է ավելի խորախնդիր մոտեցումներով զուտ արագ կրկին ուսումնասիրել հիմնականից, լսել բոլոր ասիական կողմերին, իրատեսական հաշիվներ կատարել եւ նոր միայն «անցնել Ռուբիկոնը»: Այսինքն՝ կատարել այնպիսի կառուցողական ֆայլեր, որոնք կնշանակեն արմատական լուծում գտնելու երկուստեղծված հիմնականիցներին:

4.02.2019

ՈՍՏԻԿ ԳՈՎԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հայաստանի վասակալոր լրագրող

Չվառնե՛լ ազգային ներուժը

Վերջին ցրանում մեր ազգային-ավանդական կուսակցություններից Դայ Դեղափոխական Դաւնակցության, ինչպէս նաեւ Ռանկավար Ազասական կուսակցության հանդեմ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի կողմից ցուցաբերվող ուշադրությունը հաճելիորեն զարմացնում է: Վարչապետը հոկտեմբերին ընդունել էր ռանկավար-ազասականների, աղա նաեւ, վերջերս, Դաւնակցության բարձագույն ղեկավարներին, ընդամենը վերջիններին՝ հենց նոր ավարտված Ստեփանակերտի Ընդհանուր ժողովից հետո, որի մասնակիցներին սկզբում նաեւ հասուն ուղերձ էր հղել: Դայրենիքում ու Սփյուռքում մեծ հեղինակություն վայելող երկու ազգային-ավանդական կուսակցությունների բարձագույն ղեկավարներին ընդունելը կարող է վկայել առնվազն մեկ բան. վարչապետը ձգտում է սրբազել ՌԱԿ-ի նկատմամբ նախորդ իշխանությունների անստանալ ֆաղափականությունը եւ անձամբ իր եւ իր կուսակիցների կողմից Դայ Դեղափոխական Դաւնակցության նկատմամբ ցուցաբերված բառացիորեն թեմանական վերաբերմունքը: Դիտելով եւ ԴԴ Ազգային ժողովի վերջին ընտրությունների ժամանակ ներկայիս կառավարող կուսակցության որոշ ղեկավարներ ինչ ասելույթամբ էին արտահայտվում մանավանդ Դաւնակցության հասցեին, ինչ է, թե վերջինս ժամանակ առ ժամանակ կուսակցային մեջ էր եղել նախկին կառավարող ուժի՝ Հայաստանի Դանադետական կուսակցության հեռ: Այս կամ այն ֆաղափական ուժին, այդ թվում նաեւ Դանադետական կուսակցությանը նման ասելույթամբ վերաբերվելը կործանարար կարող է լինել առաջին հերթին դեռության համար: Այն դարձաբանում, որ դա բարոյագրվում է հասարակությանը, երբ առայժմ վասակ չունեցող որեւէ ոչնչություն իրեն իրավունք է վերադառնում վայրահաշել Դանադետական կուսակցության ոչ-ֆիչ արժանավորների հասցեին: Ոչ ոք չի ասում, թե նախկին կառավարող կուսակցությունը սխալներ չի գործել, թե նրա շարժումն անարժան մարդիկ, այդ թվում նաեւ անարժան դասառաջաբաններ չեն եղել: Սակայն ամբողջ Դանադետականի հանդեմ ցուցաբերվող այդ՝ մեղմ ասած՝ մեծադական վերաբերմունքը չափազանց նման էր 90-ականներին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հրամանագրով Հայաստանում կասեցված, իսկ իրականում՝ օրենքից դուրս հայտարարված Դայ Դեղափոխական Դաւնակցության նկատմամբ ցուցաբերվող վերաբերմունքին: Մինչդեռ ոչ մի դեպքում չի կարելի կրկնել Տեր-Պետրոսյանի այդ սխալը: Որովհետեւ կասկածից դուրս է, որ ինչպէս ժամանակին ԴԴ-ի, այնպես էլ այսօրվա կառավարող կուսակցության շարժումն կհայտնվեն (եթե արդեն իսկ չեն հայտնվել) զանազան անարժան մարդիկ: Ո՞ր ֆաղափական ուժը մերժելի գործիչներ չունի: Մանավանդ՝ կառավարող կուսակցությունը, որի շարժումն լինելը միշտ էլ գրավիչ է ներքուստ անմաբուր մարդկանց համար:

Ռանկավար-Ազասականների ու ԴԴ-ի հանդեմ երկրի ներկայիս ղեկավարի ֆաղափարի վերաբերմունքը կարող է նշանակել նաեւ այն բանի հասակ գիտակցում, որ Հայաստանի Դանադետությունը ոչ միայն ի՞ր ֆաղափանցների, այլեւ որը աշխարհասփյուռ հայության սեփականությունն է: Այնինչ մինչեւ այժմ մեր դեռության կառավարման գործում հազվադեպ են ընդգրկվել գործիմաց կարգեր աշխարհի բազմաթիվ երկրներից: Մինչդեռ հեռախորհրդային մի շարք երկրներում լայնորեն օգտագործում են իրենց սփյուռքի կարգերին, որից ընտրում են անզան դեռության առաջին դեմք: Օրինակ, սիկին Դայա Գրաբաուսկայան հիմա էլ ղեկավարում է մերձաբայան երկրներից Լիսվան, թեեւ ինքը, որքան հիշում են, հայրենիքի ծնունդը չէ, մինչեւ նախագահ ընտրվելը երկուստ համարյա չի արդել:

Իսկ մենք նույնիսկ սահմանադրորեն ամազգել ենք, թե հայ մարդը իր հայրենիքում չի կարող որեւէ ընտրության մասնակցել, քանի դեռ որոշակի տարիներ չի արդել Հայաստանում, չի լրացրել նսակեցության ցեմզը: Էլ չեն ասում դեռական եւ հասկառեա՝ բարձր դասառաջաբանները մասին: Եթե վարչապետի կողմից Դաւնակցության եւ Ռանկավար-Ազասականների (վաղը հուսամ նաեւ՝ Սոցիալ-Դեմոկրատ Դաւնակցության) ղեկավարներին ընդունելը դիտել նշանակի սփյուռքյան ֆաղափական ուժերի հանդեմ մեր դեռության բարձագույն ղեկավարության վերաբերմունքի ոչ թե ձեակական, այլ՝ իսկառաջաբան դրական փոփոխություն, ինչի հույսը անձամբ ես՝ ունեմ, աղա դա միայն եւ միայն ողջունել կարելի է: Զանգի մեղմ այնքան հարուստ չենք, որ շարունակենք ազգային ներուժի անհմաս ու անդասակ վասնունը... ցանկացած ուղրում:

Հայ գիտականը Մենդելեևի ֆիզիկական ադյուսակի երկու սար կբացահայտի

Աշխարհահռչակ ամերկյան Scinece Magazine հետազոտական դարբերականն անդրադարձել է Դուբնայի Միջուկային ռեակցիաների լաբորատորիայի գործունեությանը: Գործածում առանձնակի ընդգծված է Մենդելեևի ադյուսակի 150-ամյակի տոնակատարման եւ 85-ամյա ակադեմիկոս 3ուրի Գովհաննիսյանի գործունեության մասին, որի դասվին անվանվել է ֆիզիկական ադյուսակի 118-րդ սարը՝ Օգանեսոն (Oganesson/Og):

Գործածում միաժամանակ նշվում է, որ Գովհաննիսյանի զվարճությունը կառուցվել է 60 միլիոն դոլար արժողությամբ գերանր սարերի գործարան, որտեղ էլ Գովհաննիսյանն ու ընկերները դասառաջաբան են բացահայտել 119-րդ եւ 120-րդ սարերը:

Արբեջանցի ռազմագերիներ ազատ է արձակվել

Արցախում իր դասից կրող արբեջանցի Էլնուր Էլման օղլի Գուսեյնզադեն փետրվարի 2-ին ազատ է արձակվել: Գիտեցնենք, որ 2017 թ. փետրվարի 1-ին, Գուսեյնզադեն Թալիշի ուղղությամբ արժողունի հասել էր հայ-արբեջա-

նական սահմանը եւ ներխուժել մարտական դիրքի խրամուղի. նույն դեպքում նա ձերբակալվել էր հայկական ուժերի կողմից: Գուսեյնզադեն ֆեռական գործի ցրանակներում դարձվել էր, որ սահմանախախտը հանդիսանում է Արբեջանի ԶՈՒ 157-րդ մոտորաձգային բրիգադի հետախուզական վաշտի զինծառայող, որից հետո էլ նրան սրվել էր ռազմագերի կարգավիճակ:

«Արցախը նորմալ, ժողովրդավարական երկիր է, մենք նացիստ չենք, ֆաշիստ չենք, սրամ մեր ուժեղ կողմերն են: Մենք չդեմք է հավասարվենք այն ֆաղափականությանը, որը վարում է Արբեջանը...», - հայտարարել է Արցախի նախագահի խոսնակ Դավիթ Բաբայանը:

Զմայած նրան, որ միջազգային հանրությունն այս ամենը դիտելու է որոշեա օրինադատության ու մարդասիրության ժես, այնուամենայնիվ մեզ էր հաշի առնել, որ գերին զինվորական էր, ով հնարավորության դեպքում անասելի դաժան կվարվեր ձեռն ընկած հայի հեռ:

Ես խիստ կասկածներ ունեմ թե որեւէ հայ, նույնիսկ ֆաղափական, հայտնվելով Արբեջանում, որը-առողջ հեռ կզար, առավել ես, եթե հայտնվեր նրանց մարտական դիրքերից մեկի խրամուղում:

Գ. Գ. Գուսեյնզադեն չի ցանկացել վերադառնալ Արբեջան՝ նախընտրելով որեւէ երրորդ երկիր, որից հետո Բաբուն միջազգային հետախուզում է հայտարարել Գուսեյնզադեի հանդեմ: Գ. Գ.

«Կներեք, բայց ես ձեզնից չեմ դաժարանքներ ստանում և թույլտվություն չեմ տալու ձեր համար: Ավելին, խորհուրդ եմ տալիս ձեզ որևէ մեկից նման թույլտվություն չխնդրել»:

«Ազգ» թերթի նախորդ համարում այս առաջաբանով էր սկսվում Գրիգոր Ավետիսյանի «Բարեւ, մեծ եղբայր» հոդվածը: Անչափ հետաքրքիր էր, հարցադրումներն ու ատելիքները՝ խիստ ու սուր: Մարդն իրավացիորեն հարց էր բարձրացրել՝ «ինչո՞ւ եմ մարդիկ զրկում, ոչ թե բարձրաձայն ասում, որ իրենից ուզում են գնել Ռոբերտ Զոչարյանի գիրքը»: Իհարկե, Զոչարյանի գրքի փոխարեն կարող էր լինել, ասենք, Պակիսանի նախագահ Արիֆ Ալլիի գիրքը: Այստեղ խնդիրը երեւոյթն է: Հետեւաբար, անդրադառնալով թեմային, ես չեմ արտահայտում իմ համակրանքը կամ հակակրանքը Ռոբերտ Զոչարյանի հանդեպ: Որոշեցի սեփական հոստոնքայամբ որսալ «Մեծ եղբոր» ներկայությունը: Քանի որ խոսքը Զոչարյանի գրքի մասին էր, փորձեցի ձեռն առնել գրքի մասին հարցազրույցի չափով: հանուն հավասարակ-

նադանքները չի ճաշակել, ո՛չ առողջ, ո՛չ սափ վիճակում: Նույն մեծամասնությունը ղեկավարում է, որ հայրենի հայրենի երգիչ Զախ Զարուբին, որովհետեւ նա մի համերգի ժամանակ՝ երգելիս, խոնարհվել է Սերժ Սարգսյանի ու նրա համակիրների առջև:

Մեծամասնությունն այսօր Լեւոն Տեր-Պետրոսյանին բռն է անվանում, թեղեցի սաս-սասնմեկ սարի առաջ կողմի կանգնած էր այնպես, ինչպես հիմա՝ Փաշինյանի: Բայց չմոռանանք, որ դրանից էլ մի սաս-սասնմեկ սարի առաջ՝ 90-ականների մայրամուտին, էլի նրան բռն է անվանել:

Վերելու բազմիցս հիշատակված մեծամասնությունը հիմա կարող է ժամ Պոլ Սարգի, Կաֆկայի, Նիցշեի երկերը: Բայց վստահաբար եմ ասում՝ առանց հասկանալու, առանց յուրացնելու: Մարդն այդ գիրքը կարող է այն ինտերգայով ու մտքով, ինչպիսիք ինտերգայով ու մտքով ամանորյա ձի սեղան է զգում: «Պաթիթ» տուրք տալով: Բայց նույն մարդուն երբեք չենք տեսնում, ասենք, Հայզիմով կարողալիս, որովհետեւ մեծամասնությունը չի կարող: Եվ իրենք չեն ուզում

գրախանութներում; Իմ հարցումները ցույց տվեցին, որ գիրքն այնքան էլ մեծ դասազարկ չունի: Ի՞նչ կասե՞ք սրա մասին, դասիվության դասձառող Զոչարյանն է, թե՞ ոչ:

- Բնականաբար Զոչարյանի գործունակ էր դասազարկը: Բայց ես կարծում եմ, որ իրականում ավելի լավ մարդիկ ցանկություն ունեն այդ գիրքը ձեռք բերելու և կարդալու, բայց հասարակական, այսպես ասենք՝ դասազարկի չափանիշներով համար խուսափում են:

- Որոշե՞ք Նիկոլ Փաշինյանի գրքի խմբագիր, կարո՞ղ ե՞ք ասել առաջին շաբաթվա ընթացքում որքան է վաճառվել «Երկրի հակառակ կողմը»:

- Խմբագիրը չի այդ հարցի հասցեատերը ընդհանրապես, բայց քանի որ տեղյակ եմ, կասեմ: Նախքան գիրքը լույս տեսնելը արդեն կար մոտ երեք հազար օրինակի դասվել: Առ այսօր վաճառվել է մոտ յոթ հազար օրինակ:

- Իսկ չե՞ք կարծում, որ որոշ մարդիկ Փաշինյանի գիրքը ձեռք են բերել ավելի լավ, այսպես ասած, այն ունենա-

Պաղեստինյան ինքնավարությունը լուծարման շեմին

Թրամփը խախտեց դադարեցրել է հասկացվող օգնությունը

ԱՄՆ վարչակազմը լիովին դադարեցրել է Պաղեստինյան ինքնավարության՝ Գազայի հատվածի եւ Այրհորդանանի ֆինանսավորումը: Դեռ մեկ-երկու տարի առաջ Վաշինգտոնն այնտեղ տարեկան մոտ 800 մլն դոլար ներդրում էր կատարում: Դրանից թրամփի դասազարկ-կախությունից հետո իրավիճակն արմատապես փոխվեց. օգնության ծավալը կրճատվեց, իսկ ներկայումս դադարեցրել են հասկացվող ամերիկյան օգնությունը հավասարվել է գրոյի:

Դա տեղի ունեցավ ասիճանաբար: Իսրայելցի լրագրող Ավիգոր Եսիֆը «Ռեզոնանս» գործակալության կայքում գրում է, որ մեկ տարի առաջ Վաշինգտոնի վարչակազմը կրճատել էր Գազայի հատվածին տրվող օգնությունը: Ինչպես հայտնի է, Գազայում կառավարում է «Համաս» արմատական շարժումը: Այդ հերթը հասել էր Մահմուդ Աբբասի եւ Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպության (ՊԱԿ) գծով իր գնահատիչների իշխանությանը եմբարկո Այրհորդանանին: Քայլերը հաջորդեցին իրար, եւ ահա արդեն վերջին ֆայլն է:

«Ներկայիս դաժան որոշումը, գրում է իսրայելցի լրագրողը, կապված է Պաղեստինյան ինքնավարության ահաբեկչությունների հետ: Այսպես, անցյալ տարի անցավ ծանր հանցագործությունների համար Իսրայելում բանտարկված դադարեցրելի ահաբեկչների ընթացիկները իբրեւ դարձել են սառցել են 230 մլն դոլար: Ինքնավարության բյուջեից ահաբեկչներին ամսիջականորեն հասկացվող այս օգնությունը անհնար դարձրեց ԱՄՆ-ի ֆինանսական հասկացումները: Կոնգրեսը ընդունեց հասույթ օրենք: Նախագահ Թրամփի ֆաղափարակները եւս բնավ չի խախտում Իսրայելի դեմ ուղղված ահաբեկչությունը»:

Գոյություն ունի մեղայի նաեւ հակառակ կողմը:

Հունիսյան եւ Սամարիայում (Այրհորդանանում) Մահմուդ Աբբասի վերահսկողության տակ գտնվող զինված աբխազազորը զգալի ավանդ է ներդրում հակաիսրայելական ահաբեկչությունների կանխման գործում եւ նրանցում է իր հայրենիքում կարգիկանոնի դադարեցումը: Մահմուդ Աբբասի ինքնավարությանը հասկացվող ամերիկյան օգնությունը կազմում էր տարեկան 60 մլն դոլար: Այսուհետեւ այդ գումարը նույնպես կկրճատվի: Հետաքրքիր է, որ բուն Իսրայելում այդ որոշումը ինչ-որ ակնարկներով է առաջացրել: Ըստ Ավիգոր Եսիֆի, Մահմուդ Աբբասի գրողայինների հետ ուղղակի համագործակցությունը հայտնվել է սղառնալիքի տակ: Թվում է՝ ուսմանալու համար Իսրայելում բոլոր հիմներն առկա են: Սակայն բյուրոկրատական խոչընդոտումները չեն սիրում փոփոխություններ, ուսի Իսրայելում երկուողով են ընդունում ներկայիս փոփոխությունը: Թեթեւեւ վերլուծաբանները հասկանում են, որ Պաղեստինյան

ինքնավարության լուծարումը անխուսափելի է եւ անհրաժեշտ է սարածաբանի անվստահության համար:

Վերոհիշյալ մեղայի հակառակ կողմը բնավ չի վկայում Պաղեստինյան ինքնավարության եւ Իսրայելի ֆաղափարակ համաձայնության մասին: ՊԱԿ-ի կառույցները դասազարկ են համակերպվել Իսրայելի գոյությանը: Ահաբեկչներին ցուցաբերվող անմիջական օգնությունը ի չի է դարձնում ահաբեկչությունից հրաժարվելու Պաղեստինյան ինքնավարության հավաստիացումները: Բացի դրանից, կոռում-դաժարեցրելու եւ անբանիմացության դասազարկ սեփական բնակչության կարիքները հոգալու անկարողությունը հոգանեցնում է զայրացնում է հովանավորներին:

Այս վեճերին Ռուսաստանն անմասն է մնում: Վերջին տարիներին Ռուսաստանը Հունդային ու Սամարիային եւ Գազայի հատվածին հասկացնում էր տարեկան ոչ ավելի, քան 10 մլն դոլարի օգնություն:

Միջազգային բոլոր լրատվամիջոցները դասադասում են դադարեցրելի հասկացվող օգնության վերջնական դադարեցումը: Արեւմուտքի վերլուծաբանները անդադարեցրել են հիմնականում դադարեցրելի դաժան ճակատագիրն եւ Թրամփի դասում են նախագահ Թրամփի ֆաղափարակները: Սակայն այստեղ գլխավոր նորություն կարելի է համարել Պաղեստինյան ինքնավարության առաջիկա լուծարմանը վերաբերող լուրը:

Առայժմ ո՛չ ԱՄՆ-ը, ո՛չ էլ Իսրայելը չեն հայտարարել Պաղեստինի ինքնավարումը վերացնելու մասին: Այդուհանդերձ, օգնությունը դադարեցնելու Թրամփի որոշումը Իսրայելում զնախասվում է որոշեց Գազայից եւ Այրհորդանանից ԱՄՆ-ի հեռանալու դասազարկակամություն: Որքան էլ սարսփնակ է, Իսրայելը սլյալ հարցում աճադարանք չի դրսեւորում: Հարկ է նշել, որ խոսքը առաջին հերթին Մահմուդ Աբբասին եմբարկո Այրհորդանանի մասին է: Իսրայելցիները չեն ցատկում կտրուկ փոփոխություններ կատարել իրենց խորհրդարանի ընտրությունների նախօրեին: Սակայն Իսրայելի դանդաղկոսության գլխավոր դասազարկ այն է, որ նա չի ուզում դասադասակամություն ստանալ ինքնավարության 1,5 մլն արաբների համար:

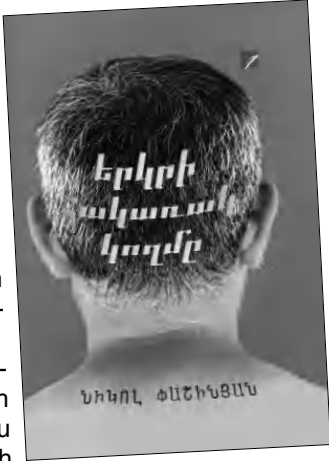
Այդուհանդերձ, Պաղեստինյան ինքնավարության լուծարման հարցը օրակարգում է: Կարելի է եմբարդել, որ Թրամփի օրինակին կից եւս Մահմուդ Աբբասի մյուս հովանավորները: Գոյության միջոցներից գրվելով՝ Պաղեստինյան ինքնավարությունը ստիպված կլինի ընդունել իր սնանկությունը, եւ այդ ժամանակ կառավարման դասակարգությունները կսահմանի Իսրայելը: Տարածքները վերստին կկառավարվեն զինվորական վարչակազմի կողմից, մինչեւ որ Իսրայելը վերջնականապես միավորի դրանք:

ԱՐԵՎԻԿԱ ԲԵՇԵՑԻԱՆ

Վերստին բարեւ, մեծ եղբայր

չին արդարության՝ հարցադրում արեցի նաեւ վերջին օրացանում հրատարակված ֆաղափարակայն այլ դեմքերի մասին:

Սկզբի համար որոշեցի Երեւանի չորս մեծ ու հայտնի

լու համար, հեղափոխական երեսալու համար, քան՝ կարդալու:

- Կա նման բան: Բայց տուրքային առումով կարծում եմ, որ այդպիսիները ցածր են:

- Որոշ մարդիկ զգնում են, որ Զոչարյանի գիրքը չի կարող հայտնվել ինչպես Վիկտոր Ստալինի գրքերը:

- Այդպես ասելը զրեթե գրանցություն է: Յուրաքանչյուր գիրք մեք է լինի գրախանութում, նաեւ գրադարանում, եթե կա, թեկուզ մեկ գնորդ, մեկ ընթերցող: Ես էլ կխմբագրեմ, իհարկե: Ես կարող եմ, որոշեմ ֆաղափարակ, այս կամ այն վերաբերմունք ու կարծիք ունենալ Ռոբերտ Զոչարյանի գիրքը կամ նրա գործունեության մասին, բայց գիրքը խմբագրելը՝ ուրիշ հարց է:

- Արդեն ծանոթացե՞լ ե՞ք գրքին

- Ամբողջությամբ՝ ոչ: Կարգավիճակում հասկանալու հայտնի բարգամությունը: Եւ մեկ-երկու գլուխ՝ ռուսերենով՝ գրախանություն:

- Զոչարյանի գիրքը կարո՞ղ եմք տեղափոխել գրադարանի այն դասակարգում, որտեղ դրված են Փաշինյանի, Սակրոնի ու Թորոնտի գրքերը: Ունե՞ք կամ դասադասակամ եմք ունենալ այն:

-Նշվածներից միայն Փաշինյանի գիրքն ունեմ, այն էլ՝ մոտ քի հիմա, տարել եմ կարդալու: Իսկ ո՞վ ասաց, որ, օրինակ, Սակրոնի գիրքը Փաշինյանի գրքի հետ կդնեն նույն դասակարգում: Ինչ վերաբերում է Զոչարյանի գրքին, չունեմ, լսել եմ՝ հայտնի իրադարձություններ: Հայտնի չկան:

Ահա՛, այսպես՝ վերստին բարեւ, մեծ եղբայր

գրախանութներին դիմել: Սկսեցի ամենամեծից ու ամենափոքրից՝ «Բուկինիստից»:

Այստեղ ասացին, որ արդեն վաճառվել է ավելի քան 200 օրինակ:

«Հայ գրքում» ընդամենը երեք օրինակ էր վաճառվել, «Չանգակում» առիասարակ առկա էր. հայտնեցին, որ դասադասվում են դասակարգում, «Նոյան սաղարան» էլ, իրեն հասույթ տարողունակությամբ, խուսափեց դասադասումից, թեւ ձեռքից, որ գիրքն այնտեղ վաճառվի կա:

Ինչեւէ, Հոկտեմբերից էր, նրան հակադրվողները՝ սխալ. մեր երկրում գիրք գնում են ոչ թե մեր սի գրածի, այլ՝ հեղինակի անունի համար: Եվ Հոկտեմբերի դիտարկումը չափազանց դիտարկել է՝ մարդիկ թե՛ն ունեն՝ ինչ կա գրված Զոչարյանի, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի, Լեւոնի, Գեորգիսի ու, ասենք, Լյուբիկ Զիրուխյանի գրքերում: Նրանք այդ գրքերը կարդան այն ժամանակ, երբ սկսեն բոլորը կարդալ: Բայց այ՛, նրանք թե՛ն չունեն այն գրքերի վրա, կողմն կամ մոտակայում, որոնք նախընտրում է ինքը՝ մեծամասնությունը, նույնիսկ եթե այդ գրքերում բացահայտ էություն է գրված: Մեծամասնության դասադասումը մարդիկ ցայտ, որպես նոր մեծայի ավետիս, կարող են «Երկրի հակառակ կողմը»՝ չիմանալով անգամ, որ գրքում նկարագրվածն ուղղակի երեսակայական դասադասում է, եւ հեղինակն ամենեւին էլ եղանակ չունի Դանեստի տար-

լիմել էրեցից մեկը, ով գիտի այնպիսի բան, որին ոչ բոլորն են իրադատում: Իսկ թե ինչ կա գրված Զոչարյանի գրքում, մեկ է լինելու այնքան ժամանակ, քանի դեռ այդ ամենի մասին հասարակությունը բարձրաձայն չի խոսում, քանի դեռ մեծամասնությունը չի դադարել հոսի տրամաբանությամբ առաջնորդվել ու անել այն, ինչ իրենց յափնջիկները հովանում է ասում:

Զոչարյանի գիրքը մեք է կարդալ, ընկերներ, ինչպես նաեւ՝ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի, Վանո Սիրադեղյանի, Նիկոլի Փաշինյանի ու մյուսների: Նույնիսկ, եթե այդ գրքերում կեղծիմներ կան, մեք է կարդալ դրանք՝ հետո սեփական տեսածի հիման վրա հղում անելու համար: Անձամբ ես Զոչարյանի գրքից հասկանում եմ կարդացել, կան այնպիսիները, որ արժանապաստ են, կան այնպիսիները, որ՝ ոչ, բայց անդամայն կարդալու եմ ամբողջը, եւ վստահ եմ, որ աստեղն են կարդալու, գոնե՛ համուն կեղծիքի ու ճանաչության վերանայման:

Նյութը գրելու ընթացքում գրուցեցի գրականագետ Արմենիկ Նիկողոսյանի հետ: Բավականին հետաքրքիր գրույց ստացվեց, ուսի որոշեցի կցել նաեւ այդ գրույցից մի փոքր հատված: Ա. Նիկողոսյանի՝ առաջին հարցի դասադասումը նույնպես հաստատում է, որ «Մեծ եղբայրը» մեք հետեւում է

- Ավելի քան մեկ շաբաթ է Զոչարյանի գիրքը հայտնվել է

ԳԵՂԱՄ ԲՅՈՒՐՈՒՄՅԱՆ

Երեան

Հաճախ հնչեցվող կարծիք կա, որ Հայաստանը փոքր երկիր է: Տեղի՞ն է արդյոք նման գնահատականին մասնախառնում...

խորհային կարծիք հնչեցնել, ՀՀ կենսագործունեությունը մայրամասնապետական...

Ահա այս է, ըստ հեղինակիս ու իր շրջապատի որոշ ներկայացուցիչների մոտեցումը...

դել 50-60 հազար հեկտար սարածի վրա, որն ավելին է, քան ՀՀ գյուղատնտեսական...

Տողերիս հեղինակը, ով մեծապես է հարցերի այս շրջանակով առնչվում ու անհանգստացնում...

մակ փոքր երկրներ են, ցորենի սարեկան արտադրությունը կազմում է 250 մլն տոննա...

ՀՀ-ն փոքր հոշակելով մեր հիմնախնդիրները չեն լուծվի

լինի թե քաղաքացի, մուսուլմանական միջավայրում թե քրիստոնեական շրջապատում...

Երբ դիտարկում ենք Երկիր մոլորակի մեզ բաժին հասած այս հասկածի համընդհանուր վերաբերմունքը, թե ինչպես ենք...

հանգի փոքր երկիր ենք, հարցերի լուծումները ժամանակ են...

Փորձենք դիտարկել դրանցից մեկը, թե ինչպես ենք մեր հաց-հացամթերներով ապահովվածության խնդիրը...

վելու, սովորաբար գործընթացներն են ահագնանալու: Անգամ թեք վստահ լինենք...

Նախորդ իշխանություններն այդպես էլ չլուծեցին ոչ բարդ հացի համալուծողական խնդիրն ու այսօր...

Իրավիճակին իրատեսությամբ նայելու դեպքում խնդիրը բարդագույններից է: Պարզապես...

2018-ի ադրի-մայիսյան իրադարձությունները, ով ինչպես ցանկանում է այն որակել...

Իսրայելական ADC-ն վերսկսել ԱԹՍ-ներ վաճառել Ադրբեյջանին

Իսրայելական The Times of Israel լրատվականը հղում անելով երկրի ՊՆ-ին, հայտնում է...

Հիշեցնենք, որ 2017թ. իսրայելական մամուլը գրել էր, որ հայկական դիմումները հիշյալ ընկերության ներկայացուցիչներն են...

Ինչպես հայտնի է, մինչև 2018թ. ավարտն ընկերությունը ղեկավարում էր Վալադիմիր Բալախանովը...

Վերացված արգելից հետո ընկերությունը կրկին կարող է Orbiter 1K մոդուլի ԱԹՍ վաճառել Ադրբեյջանին...

Սոցալոգիայի մեծի սեղակալը նախկինում հեռախոսով է գողության համար

ՀՀ Սոցիալական ապահովության մեծի սեղակալը Արտեմ Օհանյանը, որը չի զլանում ծաղրելու մեր մեծի սեղակալին...

Դեռ 09.03. 2015թ. «ժողովուրդ» թերթը գրել էր, որ Ռուսաստանի Դաշնության իրավապահ մարմինների կողմից 2014թ. նոյեմբերի 25-ից հեռախոսով կողմնակալ Արտեմ Օհանյանը...

Հիմա այս տղան մեծապես բարձր դասեր է գրառել: Ժողովուրդը ինչ է-բախտիվներ ունենա իր ապահովության հանդեպ:

ԳԵՂԱՄ ԲՅՈՒՐՈՒՄՅԱՆ

Բռնագավթված Կիորոսում Թուրքիան ոչնչացնում է ֆրիսոնեական մշակույթը

Ներկայիս Վաշինգտոնում բնակվող թուրք լրագրողուհի եւ գեյթսթուուն ինստիտուտի ավագ դասախոս **Յուզայ Բուլուբը** վերոնշյալ վերնագրով հոդվածում անդրադառնում է վերջերս Մոնակոյում հայտնաբերված եւ Կիորոսի իշխանություններին վերադարձված 6-րդ դարի Սուրբ Մարկոսի խճանկարին, որը գողացվել էր Հյուսիսային Կիորոսի մի եկեղեցուց, 1974 թվին թուրքական բանակի բռնագավթումից հետո: Հազվագյուտ գլուխգործոցը հայտնաբերել էր հոլանդացի հետազոտող **Արթուր Բրանդը** եւ հավաստել, որ այն բյուզանդական ժամանակաշրջանի ամենագեղեցիկ նմուշներից է: Հոդվածում Բուլուբը կոչ է անում Արեւմուտքին ոչ միայն վերագնված գլուխգործոցների դարազայում անդրադառնալ Թուրքիայի ոսնձգություններին, այլեւ ավելի հաճախ բարձրաձայնել Կիորոսի այդ հասկածում արդեն ավելի քան չորս տասնամյակ շարունակվող ֆրիսոնեական մշակույթի դիսպլորյալ համընդհանուր թալանի, կողոպուտի եւ ոչնչացման ֆաղափարությանը:

Նշելով 1989-ին Մ. Նահանգներում զսնված եւ վերադարձված Պանագիա Կանակարիա եկեղեցուց գողացված մեկ այլ խճանկարի մասին, նա հավելում է, որ տասնյակ հազարավորներ այդպիսի էլ մնացել են «անհետ կորած»: «Գողությունները (եւ մասնաճեղծ ճանապարհով արտասահման տեղափոխված իրերը) չեն սահմանափակվում միայն Կիորոսյան (հունական) եկեղեցիներով, այլ տարածվում են նաեւ Երուսաղեմի ուղղափառ դարձված թալանի, հայկական (Հալեֆլայի Սուրբ Մակար), Մարոնական (Սկիլուրայի Եղիա մարգարեի) եւ կաթոլիկական եկեղեցիների ու վանքերի վրա», նշում է նա եւ մեջբերում միջազգային կազմակերպությունների զեկույցները:

«Մ. Նահանգների կոնգրեսի 2015-ին հրատարակված զեկույցում նշ-

Պանակիա Կանակարիա եկեղեցին բռնագավթված Կիորոսում

վում է, գրում է Բուլուբը, որ Կիորոսում աշխատող հնագիտական օտարագի խմբերը սիտված էին դարձրեցնել իրենց հետազոտությունները հյուսիսային հասկածում 1974-ի դեղիցից հետո: Որոշ հաշվարկներով մոտ 60 հազար ցուցանմուշներ աղորհի մղեղումների հետեւում գողացվել են եւ արտահանվել օտար տեղությունների աճուրդներում վաճառվելու համար»:

Իսկ Կիորոսի արտործնախարարության 2016-ի զեկուցագրի սկզբում ներկայացվել է 550 հույն ուղղափառ եկեղեցիներ, վանքեր եւ մասնուներ բռնագավթված տարածում դիսպլորյալ բարբարոսաբար թալանվել են կամ ավերվել: Զրիսոնեական այլ հարանվանությունների բազմաթիվ աղթատեղիներ եւ եկեղեցիներ վերածվել են մզկիթների, թուրքական բանակի դաշտաբանների կամ խոտանոցների: Այս փաստը աղաղակաբար, որ զավթողների ֆաղափարականությունն է ամբողջապես բնաջնջել տեղի ֆրիսոնեական մշակույթը»:

Ավելի վաղ՝ 2012-ին հրատարակված «Զաղափակրթության կորու-

սը: Բռնագավթված Կիորոսում մշակութային ժառանգության ավերումը» խորագրով զեկույցում նշվում է, որ Թուրքիան Կիորոսի դեմ գործել է երկու գլխավոր միջազգային հանցագործություն: Կղզու մի մասը զավթելուց եւ ինքնիշխան երկիր երկու մասի բաժանելուց բացի, փոխել է նաեւ կղզու ժողովրդագրական բնույթը: «Դա կիորոսյան հարցի ամենաողթբեղական գործոնն է եւ ցույց է տալիս, որ Անկարան նույնպես է հետադարձում թուրքականացնել գրավյալ տարածքը եւ աղաղակաբար մերկայությունը այնտեղ: 1974-ից ի վեր այնտեղ հաստատված խամաճիկային իշխանությունները ամեն ինչ անում են, որդեսոցի ոչնչացնեն ամեն ինչ, որ հունական է եւ ֆրիսոնեական ընդհանրապես» գրված է զեկույցում:

«ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն, հոդվածը եզրափակում է Բուլուբը, մշակութային ժառանգության նման դիսպլորյալ ոչնչացումը համարում է դաշտագրական հանցագործություն»:

Թարգմ. Ն. ՇՈՒՆԿՅԱՆԸ
(The Arm. Mirror-Spectator)

Եվրոպան շրջանցում է հակաիրանական պատժամիջոցները

Բեռլինը, Լոնդոնը եւ Փարիզը ստեղծել են հաշվարկների հասուկ մեխանիզմ, որդեսոցի շրջանցեն Իրանի նկատմամբ ԱՄՆ-ի սահմանած դաշտամիջոցները: Այդ մասին հաղորդում է ֆրանսիական Le Figaro թերթը: Հունվարի 31-ին Բուխարեստում տեղի ունեցած հասուկ հանդիպման արդյունքների հիման վրա Բեռլինը, Լոնդոնը եւ Փարիզը հրատարակել են համադաշտային համաձայնագրի հայտարարություն:

Դոնալդ Թրամփի նախագահ դառնալուց հետո ֆրանսիայի, ինչդեռ նաեւ եվրոպական մյուս երկրների արտաքին ֆաղափարականությունը կորցրել է իր կողմնորոշումը: «Անհնար է ֆիչ թե աս խելամիտ դիվանագիտություն վարել նման դեկլարի հետ», վերջերս հայտարարեց ֆրանսիացի բարձրաստիճան դիվանագետներից մեկը: Օրերս Իրանին վերաբերող նախաձեռնությամբ հանդես եկած ֆրանսիան, Գերմանիան եւ Մեծ Բրիտանիան փորձում են ինչ-որ ձեւով փոխհասուցել դաշտամիջոցների հետեւանուկ իրենց դաշտառված վնասը:

Նոր համակարգը (այն կոչվում է INSTEX, անգլերեն Instrument in Support of Trade Exchanges՝ առեւտրական գործառնությունների աջակցման գործիք), որը հիշեցնում է փոխանակային գործարք, նույնպես ստեղծված է Իրանի հետ դաշտային գործարքների բացառմանը եւ ԱՄՆ-ի հակաիրանական դաշտամիջոցների շրջանցմանը: 2003 թվականից Իրանի հետ ակտիվորեն բանակցող եվրոպական երեք խոտը երկրները ուզում են փրկել 2015 թ. հուլիսին Իրանի հետ ստորագրված միջուկային բազմակողմ համաձայնագիրը, որից նախագահ Դոնալդ Թրամփը դուրս եկավ անցյալ տարի: Եվրոպական երեք երկրների հայտարարության մեջ նշվում է, որ INSTEX SAS համակարգը ուղղված է Եվրոմիության եւ Իրանի սնեսական անդամների միջեւ օրինական առեւտրային գործարքների դյուրացմանը:

Բեռլինը, Փարիզը եւ Լոնդոնը ընդգծում են, որ սկզբնական շրջանում համակարգը կօգտագործվի Իրանի համար կենսական նշանակություն ունեցող աղթարքների առեւտրի համար. մասնավորապես խոսքը դեղագործական արտադրանքի, բուժարքավորումների եւ գյուղմթերքների մասին է: Ֆրանսիայի արտործնախարար Ժան-Իվ Լե Դիանը մանրամասնել է, որ ֆրանսիայում գործարքների սկզբից համակարգը կստեղծվի Գերմանիայի եւ Մեծ Բրիտանիայի մասնակցությամբ:

Եթե Թրամփին նախորդած Բարաք Օբաման կողմնակից էր Իրանի հետ երկխոսության, որի շնորհիվ ստորագրվեց Իրանական միջուկային ծաղարքը վերաբերող 2015 թ. բազմակողմ համաձայնագիրը, աղա Դոնալդ Թրամփի վարչակազմը վերականգնեց Իրանի դեմ ուղղված դաշտամիջոցների ռեժիմը եւ սղառնում է դաշտել Իրանի հետ առեւտրական գործարքներ Իրանականցողներին: Իրանի հետ փոխադարձ հաշվարկների առնչությամբ Փարիզի, Լոնդոնի եւ Բեռլինի ստեղծած փոխադարձ հաշվարկների մեխանիզմը, միեւնույն ժամանակ, Մոխիակ սան Իրանական ֆաղափարականությունը եվրոպացիների հակազդելու դրեւորումն է: Եվրոպացիներն առաջին անգամ են բացահայտրեն ստեղծում ամերիկյան դաշտամիջոցները շրջանցելու գործիք: Եվրոպացիները փորձում են աղաղուցել, որ ճնշման գործարքամբ երկխոսության Իրանականցումը կարող է ուժից ավելի արդյունավետ լինել:

Առայժմ դեռեւս չգործող INSTEX համակարգը միայն առաջին փուլն է Թեհրանի համար: Նման համակարգի սնեսական արդյունքը առայժմ համես է, նույնիսկ եթե աղաղայում դրան միանան ուրիշ ոչ եվրոպական երկրներ: Սակայն դիվանագիտության մեջ խորհրդանշական իմաստը հաճախ փաստից ուժեղ է լինում: Գործելով ի շրջանցումն ԱՄՆ-ի արտարածաբային դաշտամիջոցների՝ ֆրանսիան, Գերմանիան եւ Մեծ Բրիտանիան փորձում են աղաղուցել համաձայնագիրը փրկելու իրենց վճռականությունը: Նրանց կարծիքով, նման ֆաղափարական ուղերձը դեմ է Թեհրանին համոզի դուրս չգալու միջուկային գործարքից, կարծում է Le Figaro թերթի հոդվածագիրը:

Հակաիրանական դաշտամիջոցների շրջանցման եվրոպական համակարգի էությունն այն է, որ Իրանական նավթի գնումների դիմաց վճարումները կատարվում են ոչ թե Իրանցիներին, այլ եվրոպական այն ընկերություններին, որոնք Իրանին մասակարարում են դեղորայք, բուժարքավորումներ, գյուղմթերքներ եւ առաջին անհրաժեշտության այլ աղթարքներ:

Տոլոֆոսի հիշատակի օրը Դերբիում

«Անգլիայի գլխավոր ֆաղափարներից Դերբին դարձավ 2019-ի առաջին ֆաղափր, որ ճանաչեց եւ հիշատակեց Հայոց ցեղասղանությունը շնորհիվ ֆոտոլրագրող **Ռասել Պոլադի** անդուկ ջանքերի արդյունքում արձանագրված իշխանությունների միաձայն փլեարկության», տեղեկացնում է Լոնդոնից դուկտ. **Հրաչ Գույումճյանը**, հիշեցնելով, որ Էդինբուրգը 2005-06 թվերին դարձել էր Միացյալ թագավորության առաջին ֆաղափր, որ ընդունել է ճանաչել էր Հայոց ցեղասղանությունը՝ հակառակ ֆաղափարական ճնշումների:

Դերբիում այս տարվա Տոլոֆոսի հիշատակման միջոցառումները տեւել են հինգ օր՝ սկսած հունվարի 28-ից եւ ներառել են կրոնական տարբեր արարողություններ Սուրբ Մարիամ մատուռում, որտեղ ընթերցումներ են կատարվել ինչդեռ Սուրբ Գրից, հրեական ֆաղափրից, այնդեւս էլ դուրանից: Խոհական լուռ մթնոլորտում հայերեն եւ անգլերեն լեզուներով ընթերցվել է Պարույր Սեւակի «Մեմֆիչ եմֆ, բայց մեզ հայ են ասում» բանաստեղծությունը:

Այնուհետեւ հիշատակման արարողությունը տեղի է ունեցել Գրին վանքի ծառուղում, որտեղ ֆաղափր են տեղադրվել ի հիշատակ Տոլոֆոսի եւ ցեղասղանությունների զոհերին:

Միջոցառման բացումը տեղի է ունեցել ֆաղափարեսարանում: Ներկա

Ասիճանների մոտ: 1-ին շարքում ձախից երրորդը՝ Դերբիի ֆաղափարես Սայր Կարրը, կողմին՝ Հայարիի Դրեյանը եւ դուկտ. Հրաչ Գույումճյանը, 2-րդ շարքում՝ ձախից՝ Թորոֆ. Ջոնաթան Փաուտերը, Դերբիի ֆաղափարեսի առաջնորդ Զրիս Փոլսերը եւ Վիգեն Հալաճյանը:

են եղել հրեական, ուկրաինական, հայկական եւ բոսնիական համայնքների ներկայացուցիչները: Հայկական համայնքը ներկայացրել են Լոնդոնում հայկական դեսղանասան հյուղասոս Հայարիի Դրեյանը եւ Միացյալ Թագավորությունում Հայկական համայնքային խորհրդի ներկայացուցիչներ Վիգեն Հալաճյանը եւ Վահան Գրիգորյանը, խորհրդի փոխնախագահ դուկտ. Հրաչ Գույում-

ճյանի գլխավորությամբ: Հայաստանի հյուղասոսը շնորհակաղություն է հայտնել ֆաղափարեսին Հայոց ցեղասղանության ճանաչման գործում իր հետեւողական ջանքերի համար: Համայնքային խորհրդի անդամները նույնդեղ իրենց շնորհակաղություններն են արտահայտել եւ ֆաղափարեսին նվիրել Հայոց ցեղասղանության վերաբերյալ գրքեր:

Ն.Շ.

ԱՐԵՎԻԿԱ ԲԵՇԵՑԱՆԵ

Ազգային Կուրս

Թիվ 5(414)
8 Փետրվար
2019

Անցյալ տարի երեւանում հանդես եկած միջազգային բեմերի հայ ստորանոց, Նյու Յորքի «Մեթրոպոլիտեն օպերայի» մենեջերուհի, ծնունդով հայաստանցի փարիզաբնակ Լիանա Հարությունյանը անցած ամիս մեծ հաջողություն է ունեցել Բարսելոնայի «Փրան Տեատր դե Լիսեո» օպերային թատրոնում ներկայացված «Պուչինիի «Մադամ Բաթերֆլայ» ներկայացման մեջ (բեմադրիչներ՝ Սոսե Լեյսեր, Պատրիս Կորիե): Չիո Չիո Սանի դերի համար Լիանա Հարությունյանն արժանացել է խոստանացի Բենիտո Վերուցիի մեծ մրցանակին, որոնցից մի փունջ ներկայացնում ենք սուրբ:

Ստորանոց Լիանա Հարությունյանի անմոռանալի կատարումը հանդիսատեսի ու քննադատների ծափահարությունների ներքո

դերի համար եւ որը սկսում է համարվել ժամանակի ամենալիարժեք դրամաշիկ ձայներից մեկը՝ Վերդիի եւ Պուչինիի համար, կարծես ծնված է Նազասակիի գեյսայի դերակատարման համար: Նա երգում է առանց դաժնաճանաչների, հսակ ու հաստատուն ձայնով, եւ այն ճշմարտահունչ է, ֆանգի չի չափազանցում ողբերգականը: Մեներլով իր դերի մեջ՝ նա իր Չիո Չիո Սանին ներկայացնում է որդես սոսի մի կին՝ վաճառական ու հույսերով լի եւ ոչ որդես գայրացնող գանգաժողովի: Նա կատարեց «Un vel di vedremo» աստղային արիան վստահ, առանց որեւէ զարդարանքների գայթակղության եւ օվազիայի հույսեր ներշնչեց ոչ միայն այս երեք ռոմանտերի, այլ իր դերի ողջ հատմանը ընթացքում, որը կատարյալ էր դառնում ռոմե առ ռոմե: Ընդհանուր առմամբ, նրա Բաթերֆլայը համոզիչ է, կայացած թե՛ մարմնով, թե՛ ձայնով, ասել կուզի՝ այն համարում է գերազանցություն» (Խավիեր Բլանչես, «Էլ Սունդո»):

որը եւ երրորդ՝ առավել դրամաշիկ բնույթի արարներում անհրաժեշտ խորությունը տալու համար: Հարությունյանը կյանքի կոչեց Չիո Չիո Սանի բոլոր կողմերը միշտ առանձնահատուկ երգեցողությամբ, ֆրագայի մաքուր գծով, լի զգայականությամբ՝ Պինկերսոնի հեռ դուետում, սակայն նաեւ՝ լի դաթոսով, ինչդեռ Շարլետի կարգացած Պինկերսոնի ստրաուցուցիչ նամակը լսելուց հետո («Due cose potrei far: tornar a divertir la gente col cantar... oppur... meglio, morire») կամ մուլտիպլայմ, որ հաջորդում է հուսահատության լուրջ փունջին («Ah! m'ha scordata?»): «Un vel di vedremo»-ի կատարումից հետո հայտնի ստորանոցն ողջ թատրոնն ավելորդվեց, ինչդեռ եւ սղասվում էր, չնայած որ սրանք լույս հրաշալի կատարման մասնակցներ էին՝ ամրադրված բեմական համարժեք աշխատանքով» (Խավիեր Բորխա Բուկար, «Կողալարիո»):

«Լիանա Հարությունյանն օժտված է բարձր գնահատվող մի որակով: Իր լիրիկական ստորանոց ձայնից բացի, որն անցյալ գիտեր «Տեատրոյում» այնքան թունդ էր, թավշյա ու սահուն, նա օժտված է մի հասկությամբ, որը միշտ չէս գտնում Մադամ Բաթերֆլային կերպավորող կատարողների մոտ՝ նվազագույնին հասնելու ունակությունը, լիրիկայով լի այս կերպարում բազմաթիվ ու շատ բուռն զգացմունքներն այնպես ցույց տալով, որ ժեստերը չոչնչացնեն կերպարը... Չիո Չիո Սանի առաջին իսկ արիայից՝ «Un vel di vedremo»-ից, որտեղ նա երջանիկ նկարագրում է իր օրերը՝ սղասելով Պինկերսոնին եւ նայելով ամեն հեռացող նավի ետեւից, դայթոն են հանդիսատեսի առաջին օվազիաները» (Մարիսել Շավարիա, «Լա Վանդադիա»):

«Լիանա Հարությունյանը կարողացավ կերտել գրեթե կատարյալ Բաթերֆլայ ինչդեռ ձայնով, այնպես էլ բեմականությամբ» (Պաբլո Մելենդեզ-Հադադ, «Էլ Պերիոդիկո»):

«Այս ներկայացումը դաժնաճանաչ է սրվել ամբողջությամբ, դասարկվել ներսից եւ մեծադեմ նուրբաժողով է այնպիսի երգչուհիների համար, ինչպիսին է Լիանա Հարությունյանը, որն առաջին անգամ հանդես եկավ «Լիսեոյում» եւ որը հիաստան է թե՛ որդես երգչուհի, թե՛ դերասանուհի: Հայտնի ստորանոց, որը բարձր գնահատանքներ էր ստացել Միացյալ Նահագներում հենց Բաթերֆլայի

«Նման՝ գրեթե մեկ կերպարով օպերայում, կատարողը ղեկ է լինի այնպիսի մակարդակի, որդեսգի գործը հաջողվի իր ամբողջության մեջ: Եվ դա այդպես էր Լիանա Հարությունյանի Բաթերֆլայի դերում: Հայտնի ստորանոցն «Լիսեոյում» ելույթ ունեցավ գերազանց կատարումով՝ երանգված ու ներառած, միջին հնչյուններում՝ լիարժեք եւ բարձր ռեգիստրներում՝ վստահ երգեցողությամբ, գեղեցիկ գունավորմամբ, ակնաշիջ հաճելի. ինչը եւ առում էր ողբերգությանը զուգընթաց» (Խեռարդ Գուեռա Ռիվո, elnacional.cat):

«Հայտնի ստորանոցն ցուցաբերեց գեղեցիկ ու ջերմ սեմբով ձայն, որը Չիո Չիո Սանի անկեղծությունն արտահայտելու լուրջ միջոցն էր, հասկալի առաջին արարում՝ հորդ լուրջությամբ բուռն դուետում գրեթե անկասկածելի կերպով հեռ դուետի Պինկերսոնին, ինչը որոշիչ էր երկ-

«Հայտնի Լիանա Հարությունյանը Բարսելոնայի թատրոնում Բաթերֆլայի կերպարում հաստատեց անմոռանալի մի դերուհի՝ ներկայացումից հետո էլ արցունքով աչքերին բեմ դուրս գալով՝ ծափահարությունների ներքո: Դա կատարյալ ամփոփումն էր այն բանի, ինչ տեղի ունեցավ շաբաթ երեկոյան այս օպերայի գլուխգործոցի առաջնախաղին: Հարությունյանը ցուցաբերեց կերպարի խորին ըմբռնում՝ սիրալիկաբար թե՛ ձայնով, թե՛ բեմական կատարմանը՝ նրբագեղ ու ճշգրիտ շարժումներով: ...Անհնար է բեմ ելնել՝ մարմնավորելու մի կերպար, եթե չես խորանում բոլոր այս նրբությունների մեջ, ինչին հայտնի սիրալիկաբար է գերազանց» (Պեդր Գորգորի, «Abc»):

www.godirect-am
Բաղաներենից թարգմանեց
ԱՐՈՒՅՏԱԿ Բ. ԳՐԻԿՈՍ
Ֆրանսիա

Նաիր ՅԱՆ

Դեկտեմբերի 3-ին կինոռեժիսոր Հովհաննես Գալստյանը հացադուլը վերսկսեց, այս անգամ ԱԺ-ի դիմաց: Պատճառն այն է, որ մշակույթի նախկին նախարար Լիլիթ Մակունցը Գալստյանի «Տասնկիս վարսերը» ֆիլմի արտադրությունը վերսկսելու երաժիշտներ է սվել, բայց դրանք չեն իրականացվել: Նախարարի դաժնաճանաչ Լիլիթի Գալստյանն ու կինոկենտրոնի սնունդն Շուշանիկ Միրզախանյանը հրաժարվել են ֆիլմը շարունակելու գույքը չեն սրամաղորդում: «Բարաթը բեր, փողը տան», - կասեց Չիլդրիսը Պեդրոյին: Շուշանիկ Միրզախանյանն ասում է. «Ես մշակույթի նախարարությունից որեւէ հանձնարարական-փաստաթուղթ չեմ ստացել, ըստ որի՝ դաժնաճանաչ լինելի ֆիլմին ֆինանսավորում սրամաղորդել: Հովհաննես Գալստյանը «Տասնկիս վարսերի» 25 միլիոն դրամն ստացել է, կինոկենտրոնն իր դաժնաճանաչությունները կատարել է եւ վերջ»:

ԿԱՅԱԿՈՒԼԻՑ ՉՐԱԿՈՒԼ

Գալստյանն էլ մոռում է. «Կինոկենտրոնը դաժնաճանաչությունները չի կատարել, ինձ ղեկ է տար ոչ թե 25, այլ 88 միլիոն դրամ, որը ֆիլմի բյուջեի 30 տոկոսն է: Այդ երաժիշտի հիման վրա են

Գերմանիան ու Բուլղարիան համաձայնել դաժնաճանաչություններ եւ ներդրումներ կատարել»:
Փոխադարձ վիճակում գտնվող վերջնադրությունը խնդիրն իրավական ճանա-

դարիով լուծելն է: Հովհաննես Գալստյանը դաժն է սվել կինոկենտրոնին: Առաջին միսը հունվարի 30-ին ղեկ է լինել, բայց չկայացավ, որովհետեւ կինոկենտրոնը հայցադիմում չէր ստացել ու միջնորդություն էր խնդրել: Դասական միսը 2 ամսով հետաձգվել է մինչեւ ամռանը 9-ը: Երկու կողմերն էլ հաստատական են ու անդրդվելի: Կինոկենտրոնն ասում է՝ չեմ տալիս, Հովհաննեսն ասում է՝ կատարեմ: Հովհաննեսը ԱԺ-ի դիմաց հացադուլ է անում ու դաժնաճանաչ, որ Լիլիթ Մակունցն իրենց գրույցի ձայնագրությունը հրատարակի, որտեղ նա խոստացել է՝ ֆիլմի նկարահանումները կվերսկսվեն: Կինոկենտրոնը փաստարկներ է ներկայացնում՝ 4-5 տարի առաջ սկսած «Թողություն» ֆիլմը Հովհաննես Գալստյանը դեռ չի ներկայացրել, բայց ղեկավարությունից ստացել է 93 միլիոն դրամ:

Մի՞ժե՛լ Պե՛տրոսյան. Պասական երաժշտությունը՝ ժամանակակից հանդիսատեսին

Շարունակելով AGBU Insider հանդեսի երաժշտական արվեստին նվիրված հասուկ համարից ներկայացնել ՉԲԸՄ-ի հովանավորությամբ համաշխարհային բարձունքների հասած հայազգի մեր արվեստագետներին, այս անգամ Ավստրալիայից Ֆրանսիա տեղափոխվելով բարձրագույն ներկայացնում ենք Մի՞ժե՛լ Պե՛տրոսյանին նվիրված հոդվածը:

Պատկերացրե՛ք, որ զգնվում եք Փարիզի հռչակավոր համերգադահլիճներից մեկում եւ լսում եք ժամանակակից դասական երաժշտություն, չիմանալով ինչ ակնկալել: Երաժշտական գործիչները ձեզ ծանոթ են, բայց հնչած մեղեդիներն անխափառ ոչ Բախի, ոչ էլ Մոցարտի ստեղծագործություններից է: Այդուհանդերձ, թեև անհասկանալի, բայց զգում եք, որ ձայնահիշատակի, ռիթմերի եւ ակորդների դասավորության մեջ կա ինչ-որ խորը իմաստ: Համերգի վերջում հանդիսատեսի հետ դուր էլ հոսնկայա ծափահարում եք եւ հեռանում դահլիճից մի փոքր ցիտրված, թե արդյո՞ք մի բան եք բաց թողել:

Նման իրավիճակ ստեղծելու գլխավոր դասասխանաձևն էր ժամանակը, Մի՞ժե՛լ Պե՛տրոսյանի նման դասական երաժշտությունը ժամանակակից հանդիսատեսին մասշտիբ ու դասական ձևով ներկայացնելու կարողություն ու սաղմուդ ունեցող կոմպոզիտորը, որն ավարտել է Փարիզի հեղինակավոր երաժշտանոցը (Conservatoire de Paris): «Պա մեծագույն մարտահրավերն է: Կար ժամանակ, երբ երգահանը չէր մտադրվում, թե ինչպես է ունկնդիրը ընկալելու իր ստեղծագործությունը: Կոմպոզիտորները գրում էին մեկը մյուսի կամ մեկը մյուսի համար, անստեղծ նրանցից դուրս գոյություն ունեցող հանրությանը: Իմ կարծիքով ունկնդիրը չդիմաց է կրկնում ինչի երաժշտությունից: Երաժշտությունը այն բնագավառն է, որտեղ կարելի է շուտապես ամենամաքաբար սոցիալական հարցեր, բայց դա թե՛ս է գրված լինի մասշտիբ ու հասկանալի ձևով», բացատրում է Մի՞ժե՛լը: Բեթովենին, Բրամսին եւ մյուս հանձարեղ կոմպոզիտորներին հարգանքի դասական ռուտին մասնակցելով հանդերձ, Պե՛տրոսյանը հավասարապես է, որ նրանց՝ անցյալի այդ մեծերի ստեղծագործությունները ամբողջովին չեն արժանանում ներկա ունկնդիրին մտահոգող հարցերը:

Արդի հասարակության բազմաձևակության բնույթը, մարդկանց մեծակույրության զգացմունքները եւ անհատի կարգավիճակի փոփոխությունը նոր մոտեցումներ որոնելու հնարավորություն է ապահովում կոմպոզիտորներին, եւ առհասարակ մեծակույրի ոլորտի աշխատակիցներին, որոնցից զգնեն հանդիսատեսին եւ ունկնդիրին առավել հասկանալի դառնալու «լեզուն»: «Այդուհանդերձ եմ չափա-

զանց մասնագիտացված մի աշխարհում, որտեղ շատ հեշտությամբ կարող եմ անստեղծ ընդհանուր դասերը: Իմ կարծիքով արվեստագետի դասականությունն է իրար կապել մեր բարդ, բազմաձև կյանքի սարքեր ոլորտները եւ դրանով մարդկանց մեջ արքնացրել նոր հույսեր ու հույզեր, խոսակցելու համար հուսահատական դասերից», նշում է Մի՞ժե՛լը:

Համամարդկային թեմաներից մեկը, որին Պե՛տրոսյանը սիրով անդրադառնում է իր ստեղծագործություններում՝ մարդ անհատի բազմաբնույթ իմաստությունն է: Հայաստանում ծնված, բայց Ֆրանսիայում կրթություն ստացած արվեստագետը հետաքրքրված է իր նման մարդկանց բազմաձև իմաստություններով եւ այդ թեման նա շուտապես է օրհնակ «Կրակոս բոց, բոցավառ կրակ» ստեղծագործությունում, որի առաջնատպույթը տեղի է ունեցել Լոս Անջելեսում 2017 թվին: Համերգից առաջ նա երկու խոսքով ներկայացրել է ունկնդիրներին, թե ինչ երաժշտություն են նրանք լսելու: «Ես ասացի, որ նույնպես կարգվել են երաժշտության միջոցով ցույց տալ այդ բազմաբնույթ իմաստությունների անցողիկությունն ու փոփոխականությունը: Ստեղծագործությունից փորձնական մի հասկանալի ներկայացնելուց եւ դրանում դարձնելով իմաստը բացատրելուց հետո ունկնդիրը հեշտությամբ կարողացավ հետեւել ամբողջ գործին: Այլապես նա իրեն օտարացած էր զգալու ամբողջ ստեղծագործության ընթացքում, ինչպես ես եմ զգացել ժամանակակից նկարչական մի կտավ դիտելիս, երբ չեմ հասկացել, թե ինչ է թափանցում նրա տեսումը»:

Բնական հակվածություն ցուցաբերելով հիբրիդային իմաստությունների հանդեպ, Պե՛տրոսյանը բնականաբար դիմում է այնպիսի կոմպոզիտորների, որոնց ստեղծագործությունները մեծակույրային սարքեր ազդեցությունների յուրահատուկ խառնուրդ են ներկայացնում: Մասնավորապես նա հիշատակում է ավստրիացի կոմպոզիտոր եւ դիրիժոր Գուստավ Մալերին եւ ճապոնացի կոմպոզիտոր Տոու Տակեմիճոկին, որոնց հորինած ստեղծագործություններում զգացվում են՝ առաջինի դեմոնիկ իր հրեական ժառանգության, իսկ երկրորդի դարձադարձ՝ ֆրանսիական իմպրեսիոնիզմական երաժշտության ազդեցությունները: «Այդ ազդեցությունների շնորհիվ է, որ նրանց երաժշտությունը առանձնանում է իրենց ժամանակակիցների ստեղծագործություններից: Մալերի համար որոշակի դրամատիզմը, իսկ Տակեմիճոկի համար՝ հեռավոր արեւելյան բնույթ ժամանակի հասկացությունից շեղվածությունը: Նրանց երկերը մեծակույրային միաձուլման փոխարեն օ-

րինակներ են եւ ներկայացնում են աշխարհի բարդությունը ինչպես անցյալում, այնպես էլ ներկայիս»:

Պե՛տրոսյանի համոզմամբ 21-րդ դարի ժամանակակից դասական երաժշտությունը առավել եւս ընդգծելու է այդ միաձուլումը: Իր վերջին երգերի ստեղծագործություններում նա հենվում է, որպես ներհանրապես աշխարհի, իր հայկական ժառանգության վրա, բայց ներառում է դրանում Արեւմուտքում ձեռք բերած դասական արվեստի իր գիտելիքները:

Փարիզում մարդկային եւ կենդանական լեզուների հարաբերությունների վերաբերյալ մի ցուցահանդեսում զգնվելուց հետո, Պե՛տրոսյանը իր համար հայտնաբերել է 9-րդ դարի Սեփանոս Տաթևացի վանականին, որ հետադարձ է միեւնոյն նույնպես թշուրմների ձայները միախառնելով դասական կամ ընդհանրապես եկեղեցական ծիսակատարությունների երաժշտությանը: Այստեղից էլ մտադրվել է մեծակտավ մի օրատորի գրել համագործակցելով ֆրանսիացի ճանաչված գրող **Լորան Գոդեյի** հետ: «Ստեղծագործությունը գրելիս հարյուրավոր ժամեր սրամտորեցի լսելու համար բնության եւ հասկալի թշուրմների ձայները: Այդուհանդերձ ստեղծվեց «Արեւակի երգը» օրատորիան, որը կատարվեց Հայաստանում, Տաթևի վանքում, որտեղ ժամանակին ամրել էր Սեփանոսը: Օրատորիան միավորեց երկու մանկական երգչախմբեր (մեկը հայկական, մյուսը՝ ֆրանսիական). համերգը Ֆրանսիայի ռադիոյով հեռատարվեց 2018-ի նոյեմբերին:

Արմասների կանչը Պե՛տրոսյանին մղեց նաեւ գրելու մի յուրահատուկ ստեղծագործություն Հայոց ցեղասպանության հարյուրամյակի առթիվ Ֆրանսիայի ՉԲԸՄ-ի կազմակերպած հանդիսավոր համերգի

համար, որը կրում էր «Հիշողության 100 տարիներ» անվանումը: Հայկական համաշխարհային նվագախմբի կատարմամբ հնչած «Ciel a` viv» երաժշտական երկը, որը եզակի համադրությամբ իրար էր միախառնել հայերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն, հունարեն, եբրայերեն եւ լատիներեն կրոնական եւ աշխարհիկ տեքստեր, հիմնականում Հայոց ցեղասպանության ժամանակ Աստու բացակայության մասին է: «Ես երախտադարձ եմ, որ ՉԲԸՄ-ն ինձ առիթ ընձեռեց ներկայացնելու ժամանակակից դասական երաժշտության իմ այս երկը, որը լի է կենսունակությամբ», այդ առթիվ նշել է Պե՛տրոսյանը, որի համոզմամբ մոտ երկու հազար ունկնդիրներից շատերի համար այդ ժամը նորություն է:

Հարյուրամյակի այդ համերգի հաջողությունը դասառ դարձավ, որ Ֆրանսիայում հիմնվի ՉԲԸՄ-ի կատարողական արվեստի բաժանմունք (PAD), որն արդեն հզոր մղիչ ուժ է դարձել հասկալի կոմպոզիտորների համար:

Վերջին տարիներին Պե՛տրոսյանը դարձել է ՉԲԸՄ-ի Սայաթ-Նովայի անվան միջազգային կոմպոզիտորային երկամյա մրցույթի ժյուրիի անդամներից մեկը: Մրցույթի նպատակն է հայկական ավանդական երաժշտությունը միջազգային լայն հասարակությանը ներկայացնել ստեղծելով արեւմտյան դասական եւ հայկական ավանդական երաժշտական գործիչների միաձուլումը միջ առաջացած երաժշտություն: «Պա մեծ հնարավորություն է ստեղծել մեծեցնելու հայկական եւ միջազգային մեծակույրները»:

Բելգիայում 2013 թվին տեղի ունեցած Էլիզաբեթ թագուհու անվան միջազգային մեծակույր մրցույթում (Queen Elizabeth Competition) ներկայացված 141 ստեղծագործություններից Պե՛տրոսյանի երաժշտական երկը հաղթող է ճանաչվել: Պե՛տրոսյանը դարձել է այդ մրցույթի ավելի քան 70 տարիների դասական մեջ առաջին հայ եւ երկրորդ ֆրանսիացին, որ արժանացել է նման դասակարգի: «Պա անհավասար փորձառություն էր եւ անուշահոտ հոյակապություն դարձնելու ձեռք բերում», նշել է նա:

Վստահաբար շատ ավելի մեծ ձեռքբերումներ կունենա այս բազմազբաղ կոմպոզիտորը, որը միշտ ներհանրապես նոր աղբյուրներ է որոնում: Այժմ նա իր հայացքն ուղղել է Միացյալ Նահանգներին, որտեղ իր համոզմամբ սարքերակալը փոփ էր դասական երաժշտության շատ ավելի նվազ է, քան Եվրոպայում: 2019-ի մարտին նա առաջին անգամ իր արվեստը ցուցադրելու է Լոս Անջելեսում, իսկ արդիվ՝ Ինդիանայում, հուլիսին, որ մեծացնելու է ժամանակակից դասական երաժշտության իրազեկման սահմանները:

Ստեղծագործական նորանոր նվաճումներ նրան: **Թարգմ. ՏԱԿՈՒՆ ԾՈՒՆԻԿՅԱՆԸ (AGBU INSIDER, vol. 9, Dec. 2018)**

Ռեժիսոր Զոնի Գեւորգյանի նոր ֆիլմը

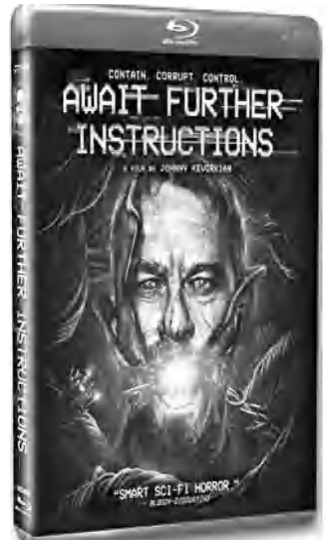

Լոնդոնյան «Flickering Myth» առցանց կինոփառատերականը տեղեկացնում է, որ ռեժիսոր **Զոնի Գեւորգյանի** եւ դրոյուսեր **Ջեյ Զարիճյանի** վերջերս էկրան բարձրացած «Սոլասեֆ հեթազա կարգադրությունների» ֆիլմը աշխարհի սարքեր երկրների փառատերում մեծ գնահատանք է արժանացել որպես «օրհանալ եւ հնարամիտ լուծումներով» գիտաֆանաստիկ ֆիլմ:

Գեւորգյանը մի քանի կարճամետրաժ ֆիլմեր նկարահանելուց հետո հայտնի է դարձել իր «The Disappeared» (Անհետացածները) գեղարվեստական ֆիլմով: Իսկ դրոյուսեր Տարիճյանը ֆիլմերի եւ հեռուստատեսության բրիտանական ակադեմիայի մրցանակաբաժնիությունների առաջադրված թեկնածու է, հայտնի իր «Gods Own Country» (Աստու երկիրը) ֆիլմով:

«Սոլասեֆ հեթազա կարգադրություններ» ֆիլմի Blu-ray եւ DVD սարքերակների թողարկման առիթներով վերոնշյալ առցանց փառատերականը հարցազրույց է ունեցել հայազգի ռեժիսորի հետ դարձելով, թե որ ֆիլմերն են հասկալի ազդեցություն գործել իր վրա: Գեւորգյանը խոստովանել է, որ մեծապես տրամադրվել է 1950-60-ականների սարսափի, գիտաֆանաստիկ եւ հեթազայում այլաձևադրականների մասին դասառ ֆիլմերից: Նա մասնավորապես թվարկել է Ռոդ Սթրիճոկի «The Twilight Zone» (Մթնշաղի գոտին) հեռուստատեսիվը, Ալֆրեդ Հիչկոկի «The Birds» (Թռչունները), Զոն Կարմենստերի «The Thing» (Տարօրինակ երեւոյթը) եւ Ղեյվիլ Կրոնենբերգի «The Fly» (Ծանձր, 1986 թվի ռիմեյթ) ֆիլմերը:

«Ինձ հասկալի դուր են գալիս այդ եւ նման ֆիլմերում ստեղծված հասուկ մթնոլորտը, որ լարված է դաժան հանդիսատեսի ուժադրությունը», ասել է Գեւորգյանը:

Տ.Օ.

Երաժշտությունը աննյութական մի ծով է, երգչախումբը՝ նավ, իսկ ես՝ գուլցե նավադես. Գոռ Մելքունյան

Վերջին քրջանում Հայաստանում սեղի ունեցան մի շարք կարեւոր փոփոխություններ, զարգացումներ ու հեջարգացումներ: Այդ ընթացքում, կարծազան արժեքների վերաբերման փուլում, որդես հանրակենսունակ մարմին, զարգացումների վերոհիշյալ երկու վիճակներն էլ ադրել է հայ մշակույթը:

Չափազանց կարեւորելով հայ մշակույթը եւ այն դիտելով որդես ազգային հոգեւոր եւ մտաւոր զարգացման կարեւոր կրկաններից մեկը, օրես անդրադարձաւ դրա անուշափելի կողմերից մեկին՝ երաժշտությանը. Կարճ ու բովանդակալից գրույց ունեցաւ «ԱՐԱՐ» երգչախմբի հիմնադիր եւ գեղարվեստական ղեկավար, երիտասարդ երաժիշտ Գոռ Մելքունյանի հետ:

փով աջակցի նման խմբերին (սա թերես աջակցություն չէ, այլ ինքնադաշնակություն դեշտության համար): Այստեղ եմ ընկած բազում կարեւորագույն հարցեր: Մենք, որդես ազգ եւ դեշտություն, մեկ կարեւոր որակ ունենք եւ կարող եմք ունենալ՝ դա մեր մշակույթն է: Մեր ազգի դաշնությունը մեր մշակույթի դաշնությունն է՝ իր բոլոր դրեւորումներով: Իսկ այսօր մեր երկրում թեւածում է մշակույթի նախարարություն ունենալ եւ չունենալու խնդիրը: Ինչդրես երգչախմբի դարազայում եւ ամենայն սեղ կարեւոր է առաջնորդի, «նավադեսի» կոչումը, այնդրես եւ դեշտության համար մշակույթի նախարարությունը դեշտ է իր ձեռքում ունենալ դեշտության դեկը: Իսկ այսօր Նիցցեի խոսքով ասած՝ «Մշակույթը լոկ խնձորի

- Երբ եք հիմնադրել երգչախումբը եւ ի՞նչ դայումաններում:

- Հիմնադրվել է 2013թ., երբ ուսանում էի Հայկական դեշտական մանկավարժական համալսարանի «Երաժշտական կրթություն» բաժնում: Նախադաշնությունն այսդրես է: Դեռ փոքր հասակից զբաղվել եմ երաժշտությամբ, նվագելով ժողովրդական փողային գործիքներ՝ շվի, ծիրանափող, սրինգ...: Մանկավարժականում ուսանելու վերջին սարում դաշնաստվելով եւ ավարական մնությունների, եւ համերգի, փորձեցի որեւէ հեշարհական կերպ ներկայացնել ծիրանափողը: Այդ ժամանակ ունենալով մեծ սեր երգչախմբային արվեստի նկատմամբ՝ փորձեցի միավորել ծիրանափողը եւ երգչախումբը: Մանկավարժականի ուսանողներից կազմեցի երգչախումբ, որը մինչեւ այժմ գործում է:

- Ի՞նչ եք փնտրում երգչախմբային արվեստի միջոցով:

- Կարծում եմ, որ երաժշտությունը առաջադրում եւ լուծում է բազում կարեւորագույն խնդիրներ՝ սիեզերփի, մարդու, հասարակության, մեզ շրջադաշող բնության եւ այս ամենի ներդաշնակությանն ուղված: Տեխնիկադրես հագեցած ժամանակակից աշխարհում ահռելի մեծ չափերի է հասնում աղմուկը, որի վնասները չափազանց մեծ եւ հասկադրես կենդանական աշխարհի, մարդկանց եւ հասարակությունների համար, նրանք դառնում են հոգեդրես անհավասարակշիռ, ազրեսիվ՝ բնության եւ միմյանց նկատմամբ: Նաեւ այլ խնդիրներ լուծելու հետ մեկտեղ ԱՐԱՐ երգչախումբը առաջնահերթ է համարում լուծել մարդկանց եւ հասարակության ներդաշնակության խնդիրը, որդան շաշ բարձրակ երաժշտություն, այնդան փչ աղմուկ եւ վերը նշված խնդիրները:

- Ինչդրես եք ընկալում մշակույթը:

- Մարդը՝ որդես մշակութաստեղծ եւ մշակույթը որդես մարդաստեղծ գործն: Գերմանացի հանձարեղ բանաստեղծ Ֆրիդրիխ Յյոլդեիլը այսդրես սողեր ունի. «Սովորի արվեստը կյանքում, արվեստում կյանքը ուսանիր: Եթե դրանցից մեկը դու ճիշտ ես տեսնում՝ տեսնում ես եւ մյուսը»: Այդ, եթե ճիշտ եմք տեսնում եւ ընկալում արվեստը, մշակույթը, ադա կյանքն էլ եմք ընկալում ճիշտ. հակառակը՝ չիք:

- Դուք ի՞նչ եք ալիս երգչախմբին եւ ի՞նչ եք սաճում, հոգեւոր իմաստով, իհարկե:

- Երգչախումբը ստեղծում է մի մեշափիզիկ, աննյութական միջավայր, որեղ հարաբերվում եմ նրբազույն զգացմունքները, որեղ եթերային ոլորները անես թելերով կադվում ու ներթափանցում են ամենախորը, դրամասիկ, անուշափելի եմթաշերտեր: Այստեղ երաժշտությունը աննյութական մի ծով է, երգչախումբը՝ նավ, իսկ ես՝ գուլցե նավադես. սա է իմ եւ երգչախմբի հարաբերությունը:

- Ի՞նչն է խթանում Ձեր գործունեությունը:

- Ամեն մարդ կոչված է որեւէ առաքելության իր կյանքում, եւ սա շաշ կարեւոր է գիտակցել: Մեր առաքելություններով մենք հավասարակշիռ եմք աշխարհը: Մենք մեր առաքելությունն եմք փորձում կատարել, եւ այս գիտակցությունը ամենամեծ խթանն է:

- Դուք զարգացում եք մշակույթը, երբեւէ դեշտական աջակցություն սաղեղ եք հիմնական առաջ. վերջին ադաբական զարգացումները որեւէ կերպ ազդել են երգչախմբի վրա:

- Դեռ դեշտական աջակցություն չենք սաղել: Չափազանց կարեւոր է, որ դեշտությունը գիտակցաբար իր կարողությունների մեծագույն չաբարակ մաշկն է շիկացած ֆառի վրա»:

- Ի՞նչ ակնկալիքներ ունեք մեր հասարակությունից. կարեւոր ասելիք ունե՞ք նրան:

- Ամեն հասարակություն դեշտ է հիմնված լինի եւ ունենա բարոյական մեկնակեշ, նաճող, որով եւ կարելի է չափել սլյալ ազգի ու դեշտության ադաբակրթության ասիճանը: Դարերով հղկված բազում բարոյական նորմեր ու օրենքներ այսօր վերացել են եւ դրա ամմիջական հեշեանմով ոսնձգություններ են սեղի ունենում մեր մշակույթի նկատմամբ (որի համար մենք վաշաաբար դաշտվում եւ դաշտվելու եմք): Եւ այս ամենի ամենավաշ օրինակ է Հայաստանի «Փոքրիկ երգիչներ» երգչախմբին դաշնակնող դաշնամաշակությանի արժեք հանդիսացող եմքին վնաս հասցնելը ու խնչնորդեղ նման կառույցի կարեւորագույն աշխատանքները: Միայն մեկ օրինակով կարելի է ցույց սալ, թե որդան եմք սակրության դրել եւ իջեցրել մեր գիտակցության ու կեցության նաճողը: Ավսրիայի դեշտությունը նվիրաբերել է Վիեննայի տղաների երգչախմբին ադաբան զսնվող ամենագեղեցիկ դալաշներից մեկը՝ Աուգարեները, որը երգչախմբի անդաների կեցության եւ ուսման վայրն է: Իսկ Հայաստանում երգչախմբից փորձում են վերցնել մի համեստ փորձաշեղ:

Ինչդրես Ձիվանին եր ասում՝ «Խելի աշեցեք»:

Մոսկվաբնակ կինոբեմադրիչ եւ արադրիչ Աննա Մելիյանը (ծնվել է 1976-ին, Բաբվում, մեծացել էրեսանում), որ ռուսական կինոյում անում է հանել հասկադրես իր «Ջրահարսը», «Ասողը» եւ «Սիրո մասին» լիամեշաշ շաշադաշակերներով, վերջերս Համազանցում սեղադրած իր նոր կարճամեշաշ ֆիլմով դարձյալ իր վրա է բեւեռել կինոմնադաշնների եւ կինոսեր հանրության ուշադրությունը: Զսան որդեսանց ֆիլմը ռոմանսիկ կատակերգություն է, կոչվում է «Զնեություն»: Գլխավոր դերերը կատարել են ռուսական թասրոնում եւ կինոյում բազմաթիվ դերակատարումներով հանդես եկած ճանաչված դերասաններ Վիկտորյա Իսակովան եւ Եվգենի Ցիգանկովը: Արակադրային սեֆսը կարդում է հայսնի դերասան-բեմադրիչ Կոնսանսին Խաբենսկին:

Ֆիլմի 38-ամյա հերոսուհին ընկերուհու հետ գրազ է գալիս, որ 24 ժամում կարող է զսնել սեֆսուալ զուգընկերոց, մինչդրես զսնում է իսկական սեր: Աննա Մելիյանը ֆիլմը նկարահանել է Պեշերբուրգում, այճոնով, ընդամենը երկու օրում, սցենարը գրել է Ալեքսանդր Ցիոկինի հետ համաշեղ: Կինոնկարը ներկայացվել է «Action!» բարեգործական երեկոյի ժամանակ, որի ընթացքում այն հավաքել է 13 միլիոն ռուբլի: Հավաքված գումարը փոխանցվել է Կոնսանսին Խաբենսկու բարեգործական հիմնադրամին, որը 2008 թվականից օժանդակում է աղքեղեղ եւ գլխուղեղով հիվանդ երեխաների բուժման գործին: Ա. Բ.

Աննա Մելիյանի «Քնքշանքը» «պայթեցրել է» Համազանցը

ԿԱՅԱԴՈՒԼԻՑ ՉՐԱԴՈՒԼ

Որեղ է այդ ֆիլմը: Հոփհաննեսն էլ ասում է՝ ֆիլմը կատարիլ չէ, որ հեմց աճի, հողից հանենք ու վաճառենք: Խնդիրներ են առաջացել, գլխավոր հերոսը եւ դրոյուներներից մեկը մահացել են, ֆիլմը ժամանակավորադրես ընդիաշվել է: Ժամանակը կզա, կարունակեմք: Կինոկենսրոնն ասում է՝ դու այդ ֆիլմի 93 միլիոնից 40 միլիոն ուղղել ես կնոջը «Կիսալուսնի ծովածոցը» ֆիլմի արադրությանը: Հոփհաննեսն ասում է՝ ուղղել եմ, որովհետեւ կնոջ ֆիլմին դեշտությունից 15 միլիոն էր հասկացված, որը ֆիլմն ավարեղու համար բավական չէր: Իսկ «Թողություն» ֆիլմի 90 ռոդեն նկարված է. առայժմ այդդանը, հետ կատունակեմք:

Հոփհաննես Գալսյանը հացադուլ է անում ոչ միայն «Տաշիկիս վարսերն» ընդիաշեղու դաշնառով, այլեւ որդես բողոքի նաճն ընդդեմ կինոլորտի կառավարմանը: Նրա կարծիքով մշակույթի նախարարության եւ կինոկենսրոնի ադաբակադրությունը ոչնչացում են հայկական կինոարադրությունը: Կինոյի աադրեզին դեշտությունը սրամարդում է սարեկան 820 միլիոն դրամ, դրանից 270 միլիոնն է հասկացվում կինոարադրությանը, դրանից էլ ընդամենը 150 միլիոնը՝ խադարկային ֆիլմերին: Մնացած 550 միլիոն դրամը չինովնիկական համակարգի, ՊՈԱԿ-ների ծախսերն են: Հասկանալի է, որ համակարգը սդասարկող եւ կառավարող անճնակազմը դեշտ է աշխատավարձ սաճնա, գազ ու հոսանք օգսագործի եւ այլն, եւ այլն, բայց մի դաշ դաշակերացնեմք, որ 550 միլիոնն էլ է հասկացվում կինոարադրությանը՝ որակյալ, բարձարժեք ֆիլմեր ստեղծելու: Ու արդեն մեծ բյուջեով ֆիլմերը երազանք չեն լինի:

Ինչ փոփոխություններ կլինեն հայրենի ֆիլմարադրության նոր հայեցակարգում, կինոյի ռազմավարությունն ու ադաբակադրությունն ինչ ուղղություն կրոնեն, ցույց կսան 2019-ին էկրան բարձրացվելի ֆիլմերը: Կինոռեժիսոր Հոփհաննես Գալսյանը մադիր է մինչեւ վերջ դայրարել իր ֆիլմի ու կինոյի կառավարման ճիշտ ադաբակադրության համար: Դաշական գործընթացից բացի, նա կատունակի հացադուլը եւ կանցնի ավելի ծայրահեղ ֆայլի՝ ջրադուլի:

ԿԱՅԱԴՈՒԼԻՑ ՉՐԱԴՈՒԼ

Տարգազույթը՝ ԳԵՆՈՐԳ ԳՅՆՈՒՆՈՒՄՅԱՆԻ

Արծաթի ԲԱԽՉԻՆՅԱԼ

Նկարիչ-ֆանդակագործուհի Էլիզաբեթ Ռոմիլիդի ճանաչում են 2003 թվականից, երբ նա առաջին անգամ մոր եւ եղբոր հետ այցելել էր Հայաստան: Այդ թվականից հետեւում են ուրույն ոճ ունեցող այդ սաղանդավոր արվեստագետի գործունեությանը՝ ցարունակելով բարեկամությունս այդ ջերմ, կենսախիռ, հմայիչ սիկնոջ հետ: Ի դեպ, նա աս կարեւոր ներդրում է կատարել իմ կյանքում՝ հովանավորելով «Հայերը համաօխարհային կինոյում» իմ ծավալուն ուսումնասիրության հրատարակությունը: Այդ աօխասությունը ընծայված է նրան:

Էլիզաբեթ Ռոմիլիդ (ծնյալ Դավիդյան) երեսուն տարեկան է, ինչ արդյունք է ստեղծա-

ծությանը որոշակի նկարագիր է հաղորդում:

-Մի ԵՐՁԱՆ դու հիմնականում նկարում էիր կանանց: Վերջերս քո կտավներում հաճախ ենք տեսնում կենդանիներ: Ի՞նչն է ավելի ցաս գրավում քեզ նկարելու եւ ֆանդակելու համար:

-Մի ֆանի սարի առաջ ես հիացել եմ աֆրիկյան սավաննայի վայրի կյանքով՝ հետազոտելով կենդանական աշխարհի կերպարներին, ինչպես անուն էի մարդկանց հետ: Հետագա հետազոտումներս վերաբերում էին ավելի անմեղ եւ մութ կողմին՝ ոգեւորված աֆրիկյան դիմակներով եւ մարտիկների դեմքերով:

-Դու մաս կազմում ես թախլանդական նկարչական համայնքին:

-Ես ունեմ մի ֆանի թախլանդի նկարիչ ընկերներ, բայց ես

բայց իմ մանկության սարիներն անցել են Թեհրանում, իմ հայ ընտանիքի հետ: Հաճախում էի երկու՝ հայկական եւ թախլանդական դպրոցներ, նախքան արժեքներ սովորելը: 1978-ին Թեհրանում հանդիպեցի դանիա-նորվեգական ծագումով ամուսնուհի՝ Փիթեր Էմիլ Ռոմիլիդին, որը 1979-ին հեղափոխությունից առաջ աշխատում էր դանիական ընկերությունում: Թե՛ հայկական, թե՛ թախլանդական մշակույթները ցաս հարուս են, եւ դրանք անզիջանաբար իմ ստեղծագործության ուժեղ մասն են կազմում:

-Իսկ ինչո՞վ են զբաղվում զավակներդ:

-Փիթերը եւ ես երկու զավակ ունենք: Մեր դուստր Վենյան ծնվել է 1990 թ. Բանգկոկում, աղբյուր է Կոթենհագենում: Նա արվեստագետի հոգով դիմա-հարդար-նկարիչ եւ կոսմետոլոգ

իմացը՝ նկարաւարը եւ, իհարկե, ալ կամիրը, որը նույնպես դրո-ժի գույնն է... Կարծում եմ, որ թախլանդական մանրանկարչու-թյունը նույնպես տեսանելի է իմ կանանց դասկերներում՝ իրենց մեծ աչքերով, իրենց չղատված դասնություններով:

-Ունե՞ս հասուկ հայկական ոգեւորչումներ՝ երաժշտու-թյուն, գրականություն եւ այլն:

-Երաժշտությունը միշտ ցաս է ոգեւորչում: Ես սիրում եմ դասական եւ երբեմն մեյնսթրիմ սոնետը՝ հասնելու համար արվեստի մեջ իմ ամենից խորհր-ժին: Չունեմ ինձ ոգեւորչող կոնկրետ հայկական երաժշտու-թյուն, բայց հայկական ազգա-յին դրոշուկը (մասնավորապես՝ Ջիվան Գասպարյանի կատար-մամբ) ներկայումս օգտագործ-վում է բազմաթիվ այլ կոմպո-զիտորների եւ երաժիշների կող-

Հայ որբերի «հայրիկը» Ռուբեն Հերյան

Ալաշդեմայի Պեկոթյու-րյան կենտրոնում Թեթյան մշակութային միության Լուս Անջելեսյան մասնաճյուղը փետրվարի 17-ին վերոնշյալ խորագրի ներքին հասուկ ծրագիր էր օրհասել, որի ընթացքում էլույթ է ունենալու Մ. Նահանգների եւ Կանադայի ԹՄՄ-ի գործադիր սնորհ եւ «Արմինյն Միրո-Սիւֆեթյեթ» արարածների խմբագրի հե-ղակալ, բոսնիա-սերբական Մրան Արմուրը: Նկարների ցուցադր-մամբ նա լուսաբանելու է Հե-րյանի հերոսական ջանքեր դա-հանջող կյանքի:

Ռուբեն Հերյանը ծնվել է Թե-հրան (Եվրոպա) 1868-72 ընկած ժամանակահատված-ում: Տեղի հայկական վար-ժարանը ավարտելուց հետո Կոնստանդնուպոլսում զբաղ-վել է առեւտրական գործունեու-թյամբ: Մ. Նահանգներ է տեղա-փոխվել 1895-ին՝ փախչելով Սուլթան Աբդուլ Համիդի ի-թախանության բռնություններից: Նախ Բոսնիայում, հետո Նյու Յորկում նա դարձել է հաջողակ գործարար, միաժամանակ ակ-սիվ մասնակցություն ունենա-լով հայկական ֆաղափական կյանքում: 1916-ին լուսաբանու-մանական գաղտնի առաքելու-թյուն է կատարել բրիտանական կառավարության օգտին: Կազ-մակերպել է 1200 ամերիկա-հայերի տեղափոխումը, որոնք միանալով Հայկական լեգեո-նին Արարիկի (Պաղատին) ծա-կասամարտու ջախջախիչ հաղթանակ սարան թուրք-գե-րմանական զորքերի դեմ կռվե-լով 1918-ի սեպտեմբերին: Այ-նուիտեւ Եգիպտոսում նա լե-գեոնականներին հասկացված հիվանդանոցի սնորհն է նա-նակվել: Կարեւոր դեր է խաղա-ցել Կիլիկյան Տյորք Յոլ ֆաղա-փի դաստիարակության հարցում: Որոշեւ ՀԲԸՄ-ի ներկայացու-ցիչ մասնակցել է հասկալի տա-նտեսագիտական հայ կանանց եւ երեխաների՝ բեռլինցիների, թու-րքերի եւ ֆուրդերի ընտանիքների փրկելու աշխատանքներին հնարամտորեն գործի դնելով երբեմն իր լեզվական գիտելի-քները, երբեմն էլ փողով կամ սղառնալիքով: Դիմագրավելով բազմաթիվ դժվարություններ նա կարողացել է իրականաց-նել իր առաքելությունը Հայե-թի, Դե-Չորի եւ Մոսկուի Եր-ջաններում փրկելով բազմա-թիվ կանանց եւ երեխաների: Դժբախտաբար, վաղաժամ մահը 1921 թվականին (Եգիպ-տոսում) վերջակէտ է դրել իր ար-գասավոր գործունեությանը:

Տ.Ս. (The Arm. Mirror-Spectator)

Էլիզաբեթ Ռոմիլիդ. «Հայկական դրոշի գույներն առկա են իմ նկարներում»

Հարցազրույց թախլանդաբնակ դանիահայ նկարչուհու հետ

գործում է Թախլանդի մայրաքա-ղաք Բանգկոկում: Սկսել է իրա-տեսական դիմադասկերներից, ապա անցել է ծովանկարների եւ բնադասկերների, կանանց ֆիգուրների ու կենդանիների դասկերների՝ նկարչության եւ արձանագործության մեջ: Նրա ստեղծագործությունները զսն-ծում են մասնավոր հավաքա-ծուներում աշխարհի մի քանի երկրներում (Դանիա, Չեքոսլովա-կա, Եվրոպա, Հոլանդիա, Իտալիա, Թախլանդ, Ինդոնե-զիա, Սինգապուր, Հոնկոնգ, Ավստրալիա, ԱՄՆ, Հայաստան):

Ըստ նկարչուհու դաստիարակ-ական կայքէջի՝ «Ռոմիլիդի ար-վեստն անցել է բազմաթիվ փու-լերով՝ ինֆանկազմակերպման եւ բացահայտման ցարունակա-կան ճանապարհի վրա: Կա-նանց դասկերներում նրա արվեստն ասիականաբար դար-ձավ ավելի համարձակ եւ ավե-լի դարձեցված՝ թե՛ նկարչու-թյան երկչափ եւ թե՛ բրոնզե ֆանդակների եռաչափ ձևերով: Իր երկարատեւ գեղարվեստա-կան գործունեության ընթաց-քում Ռոմիլիդը ցարունակում է չենթարկվել իր սահմաններին՝ ընդլայնելով իր աշխատանքի ծավալը, որն արձագոյում է ինֆ-նարացահայտման նրա ավելի խորը որոնումը»:

Ի՞նչ է ձեր արվեստի մասին:

-Այո, ես միշտ ինձ անվանում եմ Բանգկոկում աղբյուր դա-նիահայ նկարիչ:

Պատմի՛ր խնդրեմ նախնի-ներիդ մասին՝ հայ եւ դանիա-ցի:

-Հայրս՝ Չավեն Դավիդյանը, Սոփիանից է՝ Սոր Ջուլյայից: Նա մորս համդիպել է Դանիա-յում, երբ աշխատում էր սրանս-ի-րանյան երկաթգիծը կառուցող «Կամդասա» ճարտարագիտա-կան ընկերությունում՝ նախագ-ծելով կարեւոր կամուրջներ: Դա-նիուհի մայրս՝ Գերդա Դավի-դյանը (Երիցոն), ամուսնություն-ից հետո տեղափոխվել է Իրան եւ լիովին ինտեգրվել է հայ ըն-տանիքին ու մշակույթին, եւ խո-սում է ինչպես թախլանդացի, այնպես էլ հայերեն:

Ձեռ մանկությունը մասամբ անցել է Իրանում, հայկական միջավայրում: Ի՞նչ է սվել դա քեզ:

-Ես ծնվել եմ Դանիայում,

է, սովորել է դանիական հայտնի դիզայնի մասին համալսարա-նում: Մեր որդի Հենրիկը նույն-պես ծնվել է Բանգկոկում, 1992-ին, եւ կրում է եղբորս՝ Հենրիկ Դավիդյանի անունը: Նա սովորել է Նյու Յորքի «Փար-սոն» դիզայնի դպրոցում, վե-ջերս ամուսնացել է ամերիկյան մեխիկուհի Ադրիանայի հետ, այժմ բնակվում են Բանգկո-կում:

Կադ ունե՞ս Թախլանդի հայերի հետ:

-Այո, Բանգկոկում փոքր հայ համայնք կա, հիմնականում Լի-բանանից կամ Սիրիայից ե-կածներ, որոնց հանդիպում եմ սարբեր միջոցառումներում, ո-մանք էլ մեծ ընկերներ են:

Դու հավաստում ես «ար-վեստի մեջ ազգայնից»: Հնարավո՞ր է քո գործերում նկատել որոշ հայկական կամ դանիական մոտիվներ: Եթե այո, ինչպե՞ս:

-Կարծում եմ՝ ենթագիտակցո-րեն իմ «ազգային» ստորագրու-թյունն առկա է իմ գույներում: Առանց հասուկ միտումի՝ հայ-կական դրոշի գույները տեսա-նելի են իմ գունառաս գեղան-կարներում... 90-ականների սկզբին ինձ ոգեւորչում էր կա-ղապար, այն դանիացի, երբ տեսա վառ գույնով մարիցներ մուգ կաղապար աղալե սկախակի մեջ եւ սկսեցի իմ «Կինը եւ մա-

մից, նաեւ՝ ֆիլմերում: Սիրում եմ էկլեկտիկ երաժշտություն... Չաս եմ սիրում նաեւ Արմեն Չամսաբանի կենսախիռը՝ «Ջիվիսի ռեյնի» ռիթմը, որտեղ զգում եմ իմ ձեւավորումներում առկա դասնամուրային ստեղ-նաւարների արձանավոր համա-տեղ թարրը:

Որո՞նք են քո լավագույն ստավորությունները Հայաս-տանից:

-Իհարկե, ցաս ուրախություն-ներ են արդէլ՝ այցելելով հա-րուս մշակույթ ունեցող գեղե-ցիկ Հայաստան: Բայց ամենից ցաս՝ այն զգացմունքը, որ լի-նում ես մի այնպիսի վայրում, որտեղ նախկինում երբեք չես ե-ղել եւ որտեղ ամեն ինչ հայկա-կան է, նույնիսկ ինֆրաթիռի անվանագրության ամրագրու-ման գործընթացը: Եվ ես կարո-ղանում էի կարգալ ու հասկա-նալ:

Հայաստանում եղել ես եր-կու անգամ՝ 2003 եւ 2004 թվականներին: Հայաստանի ընկերները, այդ թվում եւ ես, ցանկանում են նախնիներիդ երկրում կազմակերպել քո անհասական ցուցահանդե-սը, բայց սա կարծես թե բա-վականին բարդ ծրագիր է ...

-Իհարկե, ես միայն ցաս ու-րախ կլինեմ, որ իմ աշխատանք-ները ցուցադրվեն Հայաստա-նում, բայց ցավով, երկու կողմի համար էլ կազմակերպչականը կարծես թե հիմնական խնդիրն է... նաեւ՝ ցաս թանկ:

Հուսանք, որ մի օր կհայն-վեն արվեստը եւ Հայաստան-Սիյուռն կաղերը գնահատող հովանավորներ: Իսկ ի՞նչն է իմանք քեզ ամենից ցաս ո-գեւորչում կերպարվեստում:

-Արվեստում իմ ներաշխարհը հետազոտելուց հետո վերադար-ձել եմ իմ արձանավոր կա-նանց կերպարներին՝ օղորա-յին հազուսներով եւ թախ-րակալն բեմադրությունների մեջ, ինչը ցաս բնական է ինձ համար...